IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 256 (2252) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, četrtek 23. oktobra 1952 | Cena 20 lir

OSVOBODILNA FRONTA PONOVNO ZAHTEVA, DA SE LONDONSKI DOGOVORI RAZVELJAVIJO, NEZAKONITI RIMSKI FUNKCIONARJI POSLJEJO NAZAJ V ITALIJO, A OBLAST IZROČI PREDSTAVNIKOM TRŽAŠKEGA LJUDSTVA OBEH NARODNOSTI.

(Iz resolucije glavnega odbora OF)

BEOGRAJSKA „BORBA" O DE GASPERIJEVEM GOVORU

Jugoslavija ne da niti pednja zemlje, na kateri živi njen živelj

De Gasperi se sklicuje na mirovno pogodbo, ko želi dokazati svoje neobstoječe pravice na cono A, hkrati pa se sklicuje na isto mirovno pogodbo, da bi ovrgel jugoslovanske obstoječe pravice v coni B

Pred reorganizacijo kominformovskih strank

BEOGRAD, 22. — Pod naslovom «De Gasperijeva protislovja» ugotavlja jutrišnja «Borba» v uvodnem članku v zvezi z De Gasperijevim govorom v rimskem parlamentu, da je predsednik rimske vlade kategorično ponovil zahtevo o etnični razmejitvi v korist Italije v coni B, «kot da De Gasperiju ni bilo že dovolj jasno da so take iredentistične iluzije obsojene na dokončen propad».

«De Gasperijeve besede pomenijo — nadaljuje «Borba» — samo obnovitev poskusa, da se tržaško vprašanje reši proti interesom Jugoslavije. Da o tem ne more biti govora, je bilo tudi že dostikrat rečeno in odločno potrjeno:

»JUGOSLAVIJA NE DA NITI PEDI ZEMLJE, NA KATERI ŽIVI NJEN ŽIVELJ».

V zvezi z De Gasperijevo izjavo, da se strinja z Nennijevo izjavo iz leta 1946, ko je Nenni predlagal direktne razgovore z Jugoslavijo, se «Borba» sprašuje, ali hoče De Gasperi s temi besedami dokazati, da želi sporazum z Jugoslavijo, in poudarja: «Toda ako ga želi, kako se lahko ta želja sklada z njegovim absurdnim stavkom o etnični razmejitvi, t. j. z zahtevo po jugoslovanski coni oziroma po delu te cone».

Toda to ni edino protislovje v De Gasperijevem govoru, poudarja «Borba». De Gasperi se sklicuje na mirovno pogodbo, ko želi dokazati svoje NEOBSTOJEČE pravice na cono A, hkrati pa se sklicuje na mirovno pogodbo, da bi ovrgel naše OBSTOJEČE pravice v B. Italijansko postopno glede cone A opravičuje z argumenti, s katerimi bi spodbili našo pravico, da prilagodimo zakone v jugoslovanski coni demokratičnemu razvoju te cone, ki je vezana na Jugoslavijo.

Končno trdi De Gasperi, da je mirovna pogodba nelogična in neuporabna, hkrati pa napada «jugoslovanskega partnerja» ker bajè «ne priznava te pogodbe».

«Stvar je jasna, zaključuje «Borba», postavlja se vprašanje: Ali obstaja želja za sodelovanje v interesu miru v tem delu sveta? Na to vprašanje De Gasperi ni mogel odgovoriti, razen če ta odgovor ni bil negativen. Zato se moramo vprašati, kaj pomenijo naslednje besede predsednika rimske vlade: «Mar je mogoče misliti na prijateljsko sodelovanje, ko jugoslovanski partner ne priznava pogodbe, na katero se on prav tako sklicuje, v kolikor se nanaša na cono B?» Mar je s temi besedami De Gasperi hotel reči, da izključuje in odbija sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, razen pod pogojem, da Jugoslavija prizna njegovo tolmačenje mirovne pogodbe in tako imenovano etnično razmejitev? To bi potemtakem pomenilo, da De Gasperi izključuje vsako možnost sodelovanja, zaključuje «Borba».

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 22. — Jugoslovanski poslanik v Indiji in Burni dr. Jože Vilfan je prispel davi v Beograd. Na beograjski železniški postaji so ga sprejeli pomočnik ministra za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, in številni predstavniki zunanjega ministrstva. Po krajšem bivanju v domovini se bo dr. Vilfan spet vrnil na svojo službeno dolžnost.

Izjava šefa italijanske vojaške delegacije generala Testija grškim novinarjem, da bi organizacija severnoatlantskega pakta morala razpravljati o vprašanju ponovne ustanovitve italijanskih baz v Albaniji, je izzvala presenečenje v Beogradu. Tukajšnji politični krogi ugotavljajo, da ta izjava dokazuje, s kakšnimi načrti se bavi italijanski generalštab. Izjava je karakteristična za zunanjo politiko današnje Italije, ker je iz nje jasno razviden napadalni duh, ki ga Italija izvaja v svoji politiki do vzhodnega Jadrana.

Po vesteh Jugopressa bo v kratkem prišlo do reorganizacije vseh informbirojevskih strank. Ta reorganizacija je v zvezi z novim političnim kurzom Sovjetske zveze in s spremembami, ki so nastale v sovjetski hierarhiji po moskovskem kongresu. Reforme bodo po mnenju diplomatskih krogov v Beogradu zelo drastične in bodo imele za cilj povečanje sovjetske nadvlade in kontrole nad vsemi informbirojevskimi strankami. Nov politični kurz pomeni prekinitev z dosedanjo politiko Informbiroja in sovjetske ekspanzije s pomočjo pritiska, ki je doživela zlom zlasti v odnosih do Jugoslavije. Informbiro je v fazi tihe likvidacije in iskanja novih organizacijskih oblik ter politične taktike. V tem pogledu bo obstajala razlika med informbirojevskimi strankami na Zahodu in strankami sovjetskih satelitskih držav na Vzhodu. Medtem ko se zahodnoevropskim partijam priporoča sodelovanje z vsemi elementi, ki so proti ZDA, in z elementi, ki se zavzemajo za revanžo «kakor na pr. z iredentisti), da bi na ta način pasivizirali odpor ljudskih množic proti napadalni politiki Sovjetske zveze, dočim so informbirojevske stranke sovjetskih satelitskih držav stvarno že priključene Sovjetski zvezi, čeprav imajo še formalno somastojnost.

Poročajo, da je pred kratkim zbežalo v Jugoslavijo 8 romunskih državljanov. Vsi begunci so izjavili, da so se odločili za beg zaradi težkega ekonomskega stanja in terorja, ki vlada v Romuniji.

Predsedniki ljudskih odborov Beograda, Zagreba in Skoplja, ki so na prijateljskem obisku v Turčiji, so danes izjavili, na tiskovni konferenci v Carigradu, da obstajajo vsi pogoji za utrjevanje gospodarskih kulturnih in drugih odnosov med Jugoslavijo in Turčijo in da so se prepričali, da goje v Turčiji velike simpatije do Jugoslavije. Predsedniki jugoslovanskih MLO se bodo danes z letalom vrnili v Jugoslavijo.

Izraelska vojaška delegacija, ki jo sestavljajo visoki častniki z brigadnim generalom Josefom Avidarom na čelu, je prispela danes v Beograd.

Na povabilo združenja turških novinarjev je davi z letalom odpotovala v Turčijo delegacija Zveze novinarjev Jugoslavije. Po tritedenskem bivanju v Turčiji bo pet novinarjev iz delegacije odpotovalo v Aieij Sirijo, kjer bodo teden dni gostje sirijskega novinarskega združenja.

Novi indijski veleposlanik v Beogradu Binay Ranjan Sen je danes izjavil v razgovorom z dopisnikom Tanjuga, da Indija s simpatijami spremlja napore Jugoslavije za ohranitev svobode in neodvisnosti. Indijski veleposlanik je dejal, da je Jugoslavija ena redkih držav, s katero je Indija sklenila uradni trgovinski dogovor, in je izrazil željo, da bi se gospodarsko sodelovanje med obema državama še dalje razvijalo.

B. B.

Avstrijska vlada podala ostavko

Kriza je nastala zaradi spora med obema koalicijskima strankama v zvezi s proračunom, ki bi ga bili morali predložiti parlamentu včeraj do polnoči

DUNAJ, 22. — Avstrijska vlada je podala ostavko zaradi spora, ki je nastal v zvezi s proračunom.

Vlada je skušala brezuspešno doseči sporazum o proračunu na seji, ki jo je imela malo pred polnočjo. Po seji sta Figl in Schaerf odšla k predsedniku Koernerju in mu uradno podala ostavko vlade.

Možno je, da bodo zaradi sedanje krize vlade, ki je prva po letu 1945, volitve razpisane mnogo prej, kakor je bilo prvotno določeno, morda že v januarju. Kakor je znano, so bile volitve določene za 26. aprila.

Na podlagi avstrijske ustave je treba proračun predložiti parlamentu deset tednov pred koncem leta in ta rok je potekel danes opolnoči.

Položaj se je še bolj zaostril zaradi bližnjih volitev. Obe stranki bi hoteli, da se proračun odobri, tako da lahko začneta volilno kampanjo, toda nihče noče pristati na kompromis pri vprašanju, ki bi lahko vplivalo na razpoloženje volivcev. Kompromis, ki bi zadovoljil obe koalicijski stranki, so Američani zavrnili. Uporabiti bi bili morali namreč šilinški fond Marshallove pomoči za kritje primanjkljaja med zneskom, ki so ga zahtevali socialisti, in onim, ki ga je zagovarjala ljudska stranka. Ameriški funkcionarji pa so sporočili, da bodo deblokirali šilinški fond samo, če bo proračun uravnovešen, in da se ta fond ne more uporabiti za uravnovešenje proračuna.

„Polovično zadoščenje"

ali kako sta delegaciji PSDI in PSVG na kongresu social. internacionale izsilili vsaj popolnoma spremenjeno resolucijo, ki plebiscita sploh ne omenja

Včeraj smo že poročali o žalostni usodi, ki jo je doživelo vztrajno, dolgo pripravljano in od rimske vlade dobro podprto prizadevanje «socialističnega» vodstva tržaške PSVG, da bi kongres socialistične internacionale sprejel znano iredentistično tezo o plebiscitu. Vendar so bila poročila iz Milana, s katerimi smo včeraj razpolagali, precej nepopolna (zaradi tega tudi nismo mogli posneti celotnega besedila resolucije, ki je bila po dolgi in žolčni debati sprejeta, in ki se glasi: «Kongres priznava, po diskusiji tržaškega vprašanja, potrebo rešitve tega vprašanja po načelih socialistične internacionale in v interesu Evrope in vztraja, naj se vprašanje Svobodnega tržaškega ozemlja reši kolikor mogoče hitro; zato bo imenovana komisija, ki bo proučila vprašanje, pri čemer naj upošteva vse njegove elemente, predvsem svobodno izraženo voljo prizadetega prebivalstva»). *Zato se danes povračamo k zadevi, da prikažemo — večinoma na podlagi poročil italijanskega tiska — kako je seja potekala, kaj si mislijo predstavniki svetovnih socialističnih strank in kako je bilo nazadnje izglasovanje spremenjene resolucije izsiljeno.*

Predvsem je vredno omembe, da sta PSVG in PSDI za skupno akcijo, da pridobita socialistično internacionalo za iredentistične težnje, izbrali prav kongres v Milanu, ki je dal italijanski socialni demokratični stranki kot gostiteljici mnogo večjo veljavo, kot bi jo imela, ko bi bil kongres kjer koli drugje, ker je pač številčno in po svojem političnem pomenu dokaj šibka (da o PSVG sploh ne govorimo). S te strani so bili torej pogoji za uspeh te akcije najboljši. Pred kratkim je prof. Lonza, tajnik PSVG, romal po raznih evropskih prestolnicah, da bi pridobil tamkajšnje socialiste na svojo stran; po povratku je priznal, da je bilo njegovo delo težavno in kot prvo težavo navedel to, da so evropski socialistični voditelji, ki so v zadnjem času obiskali Jugoslavijo, «zelo netočno poučeni o Trstu».

Za akcijo o plebiscitu na milanskem kongresu je bilo mnogo reklame, za katero je predvsem skrbel italijanski vladni tisk. Ta reklama se je zlasti povečala v zadnjih dneh, ko je bilo videti, da je ozračje na kongresu takšno, da na uspeh resolucije o Trstu ni mogoče upati in ko se je celo sam Saragat v svojem otvoritvenem govoru spričo te atmosfere omejil na en sam boren stavek o Trstu; v teh dnevih je prevzel italijanski vladni tisk skupno z radiom že kar vlogo izsiljevalca, ki naj spomni italijanske socialdemokrate, očitno omahujoče, na njihovo «dolžnost».

Tako se je po dolgi negotovosti predlog resolucije PSVG le pojavil na zadnji dan kongresa. Prikazal ga je prof. Lonza, ki je v svoji izjavi po povratku iz Milana (v kateri prav čudno meša trditve o uspehu z opisom dejanskega neuspeha) priznal, da je bila diskusija zelo težavna («bila je na meji dramatičnosti in absurdnosti», *pravi «Il Corriere della Sera») in da je tržaška delegacija skupno z italijansko že nameravala zapustiti kongres.*

Kot poroča turinska «Stampa», se je po govoru prof. Lonze (ki je bil večkrat prekinjen s protesti) dvignil danski delegat Hedthof in dejal: «Tudi mi Danci imamo podoben obmejni problem: Schleswig - Holstein. Vendar nam nikoli ni padlo na pamet, da bi te naše zadeve prinašali na kongrese, kot je ta». *Njegove besede so ustvarile, kot pravi «Stampa», «ledeno ozračje». Prav tako sta ostro nastopila proti poskusom, da bi kongres socialistične internacionale služil italijanskemu iredentizmu, Francoz Rosenfeld in Belgijec Larock, kasneje pa tudi Norvežan Bjork in drugi.*

Debato, ki se je še vlekla, užaljeno opisuje «Il Corriere della Sera» kot «dolgo in dlakocepsko diskusijo, med katero so prišli na dan vsi mogoči argumenti, da bi zadevo pokopali». *Drug za drugim so se trudili kar trije predstavniki PSVG: Lonza, Giuricin in Cesare, ki je v skrajnem obupu dokazoval, da bi od neuspeha predloga PSVG imeli ogromno korist kominformisti in fašisti in da ga je že zaradi tega treba sprejeti; isto, samo bolj inteligentno, je govoril tudi predstavnik PSDI Treves. Nazadnje je sam Saragat zapustil predsedniško mizo (predsedoval je kot predstavnik strankegostiteljice), da bi pomagal («per dare una mano», pravi «Corriere della Sera») v diskusiji, ki se je za PSVG in PSDI obrnila kaj slabo. Kongres resolucije o plebiscitu ni hotel sprejeti in ni bil zadovoljen niti s kompromisno formulo, ki jo je predlagal Holandec Van der Groes.*

Potem je bilo tako, kot nam opisuje «Stampa»: Tržačani se pri svoji mizi gestikulirali, z njimi je gestikuliral tudi Romita, ki je potem poiskal Spaaka in mu živahno nekaj dopovedoval. Šlo je za to, da so predstavniki PSVG grozili, da bodo zapustili kongres in da so se tej grožnji pridružili tudi zastopniki PSDI; Romita je šel to pravit Spaaku. Ker bi bilo le malo čudno, da bi kongres zapustila tista stranka, ki ga pravzaprav organizira (PSDI), je končno Spaak predlagal novo formulacijo resolucije in kongres se je vdal v toliko, da je sploh glasoval o Trstu. Vnela se je še dolga diskusija o prevodu francoske besede «notament» (ki jo je dejansko težko prevesti v angleščino); zedinili so se na prevod «in particular» (ne popolnoma točno), ki je nato služil tudi kot vzorec za italijanski prevod.

Tako je bila končno izglasovana resolucija, ki pomeni po svoji formulaciji neuspeh iredentistične akcije, za katero sta se dali uporabiti PSDI in PSVG, zlasti še, če pomislimo, da je bila pred dvema letoma na mednarodnem socialističnem kongresu v Kopenhagenu resolucija o plebiscitu brez večjih težav sprejeta. To pomeni, da se je v dveh letih položaj močno spremenil. (Dodali bi še, da je na primer Attlee zapustil kongres tik pred razpravo s Trstu in se odpeljal v London...).

O tem pa, kako se bo socialistična komisija (ki jo sestavljajo Italijani, Avstrijci, Francozi, Angleži, Holandci in Švicarji) pri «izvedencih PSVG» poučila o narodnostnih razmerah pri nas ali celo o «barbarski in zatiralski upravi v coni B», pa ni vredno izgubljati besed. Milanska diskusija je dokazala, da evropski socialisti niso pripravljeni verjeti kar tako na prvo besedo.

Za konec naj poudarimo še značilno dejstvo, da je italijanski vladni in podobni tisk, ki je bil pred začetkom kongresa poln hvale socialistični internacionali, naenkrat postal dokaj skeptičen o celotnem delu kongresa in internacionale sploh. Nam se prejšnja hvala in sedanja skepsa zdita zelo razumljivi. Občutke italijanskih uradnih krogov, ki so si od tega kongresa mnogo obetali pa malo dosegli, pa v primerni (in za javno mnenje potrebni) optimistični olepšavi kaže naslov, ki ga je dal «Il Corriere della Sera» svojemu poročilu o tej diskusiji ki je bila «na meji absurdnosti»: «Mezza soddisfazione per Trieste». Polovično zadoščenje...

SEDANJI POLOŽAJ V KENIJI

je posledica zatiranja afriškega prebivalstva

Izjave predstavnika Afriške zveze v Londonu - Številne aretacije - Tudi v Južnozahodni Afriki se je položaj zaostril - Do sedaj so aretirali 7.000 oseb zaradi pasivne rezistence

LONDON, 22. — Javljajo, da bo minister za kolonije Oliver Lyttleton odpotoval v torek 28. oktobra v Kenijo. Kakor že sporočeno, je minister včeraj v spodnji zbornici izjavil, da se namerava osebno prepričati o položaju, ki je nastal v tej koloniji zaradi zadnjih neredov.

Tudi britanska vlada je včeraj razpravljala o zadnjih dogodkih v Keniji. Medtem se je izvedelo, da so oddelki britanske vojske ob podpori tankov preiskali vse afriške in azijske četrti v mestu Nairobi ter aretirali nad sto domačinov. Aretiran je bil tudi Jomo Kenjata, vplivni voditelj «Afriške zveze», ki šteje nad stotisoč članov. Akcija angleških čet in policije v Nairobiju se danes nadaljuje. Te akcije so se udeležili tudi oklepni oddelki, ki so v ponedeljek prišli z letali v Kenijo s področja Sueškega prekopa.

Predstavnik «Afriške zveze» v Keniji Koinange je sinoči v Londonu objavil izjavo, v kateri poudarja, da je sedanji položaj v Keniji rezultat nezmožnosti kenijske vlade, da bi zadovoljila nujnim in zakonitim zahtevam afriškega ljudstva. V izjavi dodaja, da razglasitev stanja pripravljenosti nikakor ni bila potrebna, ker prebivalstvo, ki ni oboroženo, ni izvršilo nasilnih dejanj. Dalje ugotavlja, da je sama kenijska vlada priznala, da tajna sekta Mau-Mau ne predstavlja afriškega ljudstva, ter poudarja, da je vlada z aretacijo številnih nedolžnih Afričanov zgubila možnost, pridobiti si zaupanje in sodelovanje Afričanov v Keniji. Koinange izjavlja na koncu, da je jasno, da je reklama, ki so jo dali terorističnim dejanjem sekte Mau-Mau, služila samo za krinko, ki naj zakrije povečanje zatiranja afriškega narodnega gibanja in to v interesu reakcionarnih belcev in v nasprotju s ponovnimi izjavami britanske vlade, ki je zatrjevala, da je njen smoter doseči nagli napredek k avtonomiji afriškega ljudstva.

Tudi v Južnovzhodni Afriki je položaj napet. Pravosodni minister je včeraj v Port Elizabethu izjavil, da so dogodki v New Brightonu «neposreden rezultat kampanje za državljansko neposlušnost in nevarna igra številnih voditeljev afriškega in indijskega kongresa. Opozarjam — je dejal minister — da je bil dan policiji ukaz, naj podvzame takoj odločne ukrepe proti tistim, ki si domišljajo, da bodo lahko nekaznovano delali to, kar je bilo napravljeno v New Brightonu». Pravosodni minister je nato izjavil, da je bilo pri sobotnih incidentih v New Brightonu ubitih 11 oseb, 27 pa ranjenih.

Kakor se vidi, skušajo tudi v Južnozahodni Afriki oblasti izkoristiti zadnje nerede za poostritev ukrepov proti domačemu prebivalstvu, ki se upira zakonom o plemenskem zapostavljanju. Danes je mešani akcijski odbor Afriškega in Indijskega narodnega kongresa v Južni Afriki sporočil, da je bilo do sedaj aretiranih v Južni Afriki nad 7.000 oseb zaradi pasivne rezistence. Večina aretacij je bila v vzhodnem delu pokrajine Capstadt, katere glavno mesto je Port Elizabeth.

Danes je v mestu Kimberley demonstriralo večje število domačinov pred višjim sodiščem, kjer je bila razprava proti 30 domačinom zaradi pasivne rezistence.

Politična odbora OZN odobrila svoj dnevni red

NEW YORK, 22. — Politični odbor je danes razpravljal o vrstnem redu, po katerem naj prouči posamezna vprašanja, ki so na njegovem dnevnem redu. Sklenil je s 34 glasovi proti 20 in 6 vzdržanimi, da bo proučil vprašanje Tunizije in Maroka takoj za korejskim vprašanjem, ki je prvo na dnevnem redu. Francija in Velika Britanija sta glasovali proti temu predlogu, SZ in ZDA pa zanj.

O posameznih vprašanjih bodo razpravljali v sledečem redu: 1. Koreja, 2. Tunizija, 3. Maroko, 4. skupni ukrepi, 5. razorožitev 6. avstrijska državna pogodba, 7. češkoslovaški protest proti zatrjevanemu ameriškemu prevratnemu delovanju, 8. nepristranska preiskava o bakteriološki vojni, 9. poljski predlogi za ukrepe, ki naj odpravijo nevarnost nove svetovne vojne.

Posebni politični odbor je imel tudi svojo prvo sejo in sklenil, da bo v prvi vrsti razpravljal o arabskih beguncih iz Palestine, takoj nato pa o zakonih plemenskega zapostavljanja v Južni Afriki, glede katerih sta bila postavljena dva protesta: prvi se nanaša na Indijce v Južni Afriki, drugi pa na diskriminacijsko politiko Malanove vlade. Drugi protest je predložila skupina 13 arabskih in azijskih držav.

Glede arabskih beguncev je iraški delegat zahteval, naj se predstavniki beguncev povabijo na tozadevno razpravljanje.

V zvezi z zakoni o plemenskem zapostavljanju v Južni Afriki je indijska delegatka gospa Pandit, ki je govorila v imenu arabske in azijske skupine, ostro napadla južnoafriško vlado in govorila o pasivni rezistenci afriškega prebivalstva.

Nato je odbor sklenil, da sprejme na dnevni red tudi vprašanje povratka grških otrok, protest arabskih držav in Izraela v zvezi s Palestino, vprašanje sprejema novih članov v OZN ter poročilo komisarjev OZN za Eritrejo.

ČLANI SNG v Ljubljani

LJUBLJANA, 22. — Po uspelem gostovanju v Zagrebu so člani SNG iz Trsta prišli včeraj opoldne v Ljubljano. Na postaji so tržaške umetnike sprejeli mnogi člani in članice ljubljanske Drame in Opere z direktorjem Miletom Klopčičem na čelu in dramaturgom dr. Bratkom Kreftom.

Danes zvečer bo SNG iz Trsta uprizorilo v poslopju Opere dramo «Dedinja», ki jo bo tržaški ansambl ponovil tudi v četrtek.

V. B.

HELSINKI, 22. — Predsednik finske republike Paasikivi je uradno pooblastil Kekkonena, naj sestavi novo vlado.

Odločilna faza v razgovorih o Sudanu

Britanska vlada pooblastila sudanskega guvernerja, da izda razglas o uveljavitvi nove sudanske ustave. General Nagib se še razgovarja s sudanskimi voditelji. Še vedno spor med Londonom in Kairom

LONDON, 22. — Britanski zunanji minister Eden je danes popoldne sporočil spodnji zbornici, da je britanska vlada pooblastila danes generalnega guvernerja v Sudanu, naj izda razglas, ki je potreben za uveljavitev nove sudanske ustave, ki predvideva ustanovitev avtonomne vlade po volitvah. Eden je dodal, da je načrt novega sudanskega statuta predložil britanski in egiptovski vladi v maju t. l. generalni guverner Sudana.

Nato je Eden pojasnil, da je bila britanska privolitev za objavo razglasa dana na podlagi ugotovitve, da se določbe načrta nanašajo samo na odnose med generalnim guvernerjem in ostalimi vladnimi organi, katerih ustanovitev predvideva novi statut. Samo za tehnična in upravna vprašanja v zvezi z zunanje zadeve kakor v preteklosti kompetentni angleška in egiptovska vlada.

Dodal je, da stališče egiptovske vlade do načrta za sudansko ustavo še ni znano, ter je izrazil upanje, da bo to stališče znano, še preden bo nova ustava stopila v veljavo.

«Sudanci — je zaključil Eden — se sedaj pripravljajo na avtonomno vlado, na vlado, ki bo sestavljena izključno iz Sudancev in bo odgovorna pred parlamentom, ki bo v celoti sudanski. To je uvod v popolno neodvisnost sudanskega ljudstva. Britanska vlada upa, da bodo Sudanci lahko kmalu uživali popolno avtonomijo, vendar pa je mnenja, da gre za vprašanje, o katerem bo moral razpravljati in odločati sudanski parlament, ki bo izvoljen na podlagi nove ustave».

Bivši laburistični zunanji minister Morrison je izjavil v imenu svoje stranke, da bo proučil to Edenovo izjavo in je dodal da medtem čestita zunanjemu ministru in sudanskemu ljudstvu za ta razvoj, ki ga opozicija odobrava».

Nekemu konservativnemu poslancu, ki je vprašal, do kakšne mere je Egipt odobril britansko odločitev, je Eden odgovoril: «Mi smo o tem obvestili egiptovsko vlado, ker nismo nikoli priznali enostranske odpovedi angleško-egiptovskega kondominija nad Sudanom».

Nova ustava bi morala stopiti v veljavo 9. novembra in kmalu nato bi morali razglasiti volitve za sudanski parlament, ki naj odloča o bodočnosti Sudana, t. j. ali naj postane popolnoma neodvisen, ali naj se poveže z britanskim Commonwealthom ali pa z Egiptom.

V zadnjem času so bili v Londonu predstavniki vseh političnih sudanskih skupin, med drugimi delegacija strank, ki zagovarjajo združitev Sudana z Egiptom, dalje voditelj verske stranke Umma, Mahdi, ki je do sedaj vedno sodeloval z britanskimi oblastmi. Tretja skupina je socialistično - republikanska stranka, ki se zavzema za neodvisnost in prav tako ni v sporu z Angleži, toda je zaskrbljena, da ne bi Mahdi bolj mislil na svojo versko oblast kakor na kako drugo obliko državne neodvisnosti.

Danes je egiptovski ministrski predsednik general Nagib začel z Mahdijem vrsto razgovorov. Britanski poslanik v Kairu Stevenson pa je izjavil, da ga je Nagib obvestil, da misli čakati na izid razgovorov s sudanskimi voditelji, preden začne tozadevne razgovore z Angleži. Obveščeni krogi v Kairu so mnenja, da bo Nagib verjetno zahteval, naj se izvoli sudanska ustavodajna skupščina, ki naj odloča o bodočem položaju Sudana in njegove zveze z Egiptom. S tem v zvezi poudarjajo v Londonu, da je ta predlog v skladu z britanskim stališčem, pripominja pa se, da bi lahko nastale razlike glede volitev. Britanci so mnenja, da morajo biti volitve čim prej, Egipčani pa bi želeli, da se upravljanje Sudana izroči Sudancem še pred volitvami, čemur pa se britanska vlada protivi.

Izraelski poziv arabskim državam

TEL AVIV, 22. — Izraelski zunanji minister Moše Saret je danes ponovno pozval arabske države, naj «ponudijo svojo roko za mir na Srednjem vzhodu v znamenju zastave Združenih narodov».

BERLIN, 22. — Uradno javljajo, da sta si vzhodnonemška in poljska vlada izmenjali danes v Varšavi ratifikacije listine o dogovoru, ki določa mejo na Odri in Nisi za stalno.

SCELBA JE PREDLOŽIL besedilo volilnega zakona

Večinska skupina povezanih list bo dobila 385 poslancev od 590 - Skrajno zapleteni sistem razdeljevanja mandatov skriva zvijače, ki naj zagotovijo demokristjanom absolutno večino - Manjše sredinske stranke postavljene pred izvršeno dejstvo?

(Od našega dopisnika)

RIM, 22. — Ker je skoraj vse včerajšnje zanimanje veljalo De Gasperijevemu govoru v poslanski zbornici, so bili ostali dogodki bolj zanemarjeni. Poleg neuspeha iredentistične akcije na kongresu socialistične internacionale v Milanu pa je treba predvsem omeniti predlog za spremembo volilnega zakona ki ga je Scelba včeraj objavil. Besedilo sprememb spremlja poročilo notranjega ministra, ki ponavlja že znane argumente v prilog večinskega razdeljevanja glasov, in še posebna razlaga, ki je zaradi kompliciranosti predloženega novega sistema res zelo potrebna, čeprav je nepopolna ravno v tistih točkah, kjer se opazovalcem zdi, da se utegnejo skrivati zvijače, ki bi omogočile demokristjanom da dosežejo absolutno večino poslanskih mest.

Prav zaradi hude zapletenosti sistema, ki nikakor ne olajšuje odkrivanje teh zvijač, so danes komentarji političnih krogov še bolj previdni. Eno pa se zdi gotovo: čeprav je vladni tisk dajal razumeti, da se predstavniki manjših sredinskih strank strinjajo s predlogom, ki ga je izdelalo notranje ministrstvo, pomeni včeraj objavljeno besedilo za te stranke precejšnje presenečenje. Socialni demokrati in liberalci so sklicali seje svojih vodstev, da proučijo besedilo predloga. Na sestanku vodstva PLI, ki so mu prisostvovali tudi člani teh parlamentarnih skupin, so pohvalili delo tajnika stranke Villabrune na pogajanjih z demokristjani, obenem pa so izrazili «zaupanje, da bo v parlamentu mogoče doseči one izpopolnitve, ki bodo približale načrt načelom, ki jih je formuliralo vodstvo stranke».

Zdi se torej, da je vlada (oziroma demokristjanska stranka) postavila svoje manjše partnerje pred izvršeno dejstvo. Če bo v parlamentu kaj popustila, bo to odvisno samo od njene dobre volje in mnogo manj od resničnega pritiska manjših strank, ki očitno kažejo za to bolj malo volje. Tudi Saragat, ki je na kongresu PSDI, predno je bil izvoljen, obljubljal brezkompromisno borbo, da bi demokristjani sprejeli njegove pogoje, ne le glede volilnega zakona, temveč tudi glede splošne politične platforme povezane skupine, je povsem obmolknil.

Scelbov predlog volilnega zakona, kot je bilo že napovedano, oni listi ali povezani skupini list, ki doseže absolutno večino glasov, 385 poslanskih sedežev ali 65 odst., manjšini pa 204 sedeže. Vseh poslancev bo 590; manjkajoči mandat odpade na volilno okrožje doline Aosta, kjer volijo samo enega poslanca po posebnem sistemu. Sistem razdeljevanja mandatov zelo zapleteno meša razdeljevanje na vsedržavni osnovi in razdeljevanje po volilnih okrožjih in predvideva celo vrsto različnih «kvocientov», «koeficientov», «indeksov», «števil» itd. Značilno je, na primer, da predvideva predlog enako razdelitev mandatov med večino in manjšino v vseh okrožjih, na podlagi vsedržavnega razmerja, in le zelo posredno na podlagi rezultatov v posameznih okrožjih. Približno isto velja za razdelitev mandatov znotraj manjšinske in večinske skupine le na nekoliko bolj zapleten način in, kot se zdi, tako, da ima od tega posebno korist najmočnejša stranka v vsaki skupini.

Medtem ko je senat nadaljeval z debato o proračunu kmetijskega ministrstva, pri čemer je bilo spet slišati številne kritike na račun izvajanja tako imenovane agrarne reforme v Italiji in mnoge pritožbe o skrajni bedi v nekaterih južnih predelih, je poslanska zbornica danes začela razpravo o proračunu prosvetnega ministrstva. Skoraj vsi govorniki so se pri tem ukvarjali z vprašanji borbe proti zelo razširjeni nepismenosti in soglasno ugotavljali, da uspešno borbo proti analfabetizmu predvsem ovirajo povsem nezadostni krediti za šolstvo. Govorili so tudi o problemu nezaposlenosti akademske mladine; nekateri so predlagali, naj se na italijanskih univerzah uvede «numerus clausus».

A. P.

Skozi sito in rešeto

De Gasperi-kvalunkvist

Vodja kvalunkvistov Giannini — tako čitamo v italijanskem časopisju — ki je pred ustanovitvijo MSI veljal za edinega voditelja novofašistov, je predvčerajšnjim po De Gasperijevem govoru izjavil z govorniške tribune rimskega parlamenta da bo tudi on glasoval za vladino zunanjo politiko in svoj sklep obrazložil s svečano zagotovitvijo, da je namreč tudi De Gasperi postal kvalunkvist...

O sveti deželi Italiji

Pisali smo o zvonovih za cerkve cone A in povedali, da nosijo političen napis, ki so ga objavile v italijanskem prevodu dan pred Santinovim blagoslavljanjem demokristjanske «Ultime Notizie». Včerajšnji demokristjanski «Giornale di Trieste», ki ni nič drugega kot jutranja izdaja «Ultime Notizie» polemizira z našim dnevnikom in pravi, da so «taluni sprovveduti commentatori» napačno prevedli latinsko besedilo, katero da nikakor ne pomeni: «Da una eccelsa torre volta culto dell'Italia», *temveč da latinske besede:* «Ad aeriam turrum Italiane culto reversa...» *pomeni:* «Da una eccelsa torre restituita a cura dell'Italia...» *To pa — tolmači dalje list — pomeni, da je bila italijanska država tista, ki je dala potrebna denarna sredstva za te nove zvonove in pravi — da to ni politika...*

(Mimogrede rečeno tudi gornji demokristjanski prevod ni povsem točen.)

Končno bodo rekli, da tudi rop zvonov s strani te velikodušne italijanske države, ki jih je dala preliti v topove, s katerimi so po Santinovem blagoslovu ubijali tiste slovenske vernike, ki so s svojimi denarnimi prispevki pomagali pri nabavi starih zvonov. Da! Imajo prav! Tisto ni bila politika, temveč zločin!

In to naj bi tisti «Comitato prefetizio» dal zapisati na nove zvonove v opomin, da se tak zločin ne bo nikdar več ponovil. To bi bilo krščansko! Z izzivalnim napisom in s spominjanjem Italije v napisu pa so hoteli Santin in njegovi poudariti velikodušnost Italije, ki je tako sveta dežela, skobisamo za zvonove.

Vprašamo se, kdaj bo ta sveta država vsaj poskušala poskrbeti za popravilo škode, ki jo je storila s svojimi zločini v zadnji svetovni vojni? «Giornalovo» popravljanje prevoda v bistvu torej prav nič ne menja tistega, kar smo bili o novem Santinovem napisu povedali in kar je zapisano tudi v resoluciji glavnega odbora OF.

Francija hoče nova jamstva pred ratifikacijo pogodbe o evropski vojski?

PARIZ 22. — Na današnji seji je francoska vlada sklenila, da bodo načrt zakona za ratifikacijo bonnskih dogovorov in dogovora o evropski obrambni skupnosti predložili narodni skupščini, takoj ko bodo pripravljena tozadevna poročila. S predložitvijo teh dokumentov bodo pristojni odbori narodne skupščine proučili besedilo dogovorov. Predstavnik vlade je izjavil, da bo poročila pripravil zunanji minister Schuman, ki je na današnji seji vlade poročal ostalim ministrom tudi o pogajanjih glede Posarja in o delu glavne skupščine OZN.

Dobro obveščeni krogi trdijo, da bo vlada predložila pogodbo o obrambni skupnosti parlamentu v ratifikacijo konec prihodnjega meseca. Toda posamezni odbori skupščine bodo potrebovali vsaj tri mesece da proučijo besedilo te pogodbe in bonnskih dogovorov; parlamentarni opazovalci sodijo, da ne bo do ratifikacije moglo priti pred marcem ali aprilom.

Danes popoldne sta Pinay in zunanji minister Schuman poročala pred zunanjepolitičnim odborom skupščine. Poročilo o seji odbora pravi, da je Pinay poudaril da namerava vlada pred skupščino podpreti pogodbo, ki jo je podpisala.

Glede tuniškega vprašanja je Pinay potrdil, da ne bo Francija pristala na «vmešavanje OZN v zadeve, ki jih je treba urediti z dvostranskimi dogovori. Končno je zunanji minister poročal o razgovorih med Francijo in Nemčijo o posarskem vprašanju.

V svojem poročilu o evropski vojski je Pinay med drugim izjavil tudi, da ni mogoče znova diskutirati o podpisani pogodbi. Dodal pa je, da bo mogoče postaviti zahteve za tolmačenje in za pojasnilo o jamstvih. Zdi se, da bo lahko prišlo do razgovorov, bodisi naj bi se točno tolmačila vsebina nekaterih členov pogodbe, če bodo podpisniki na to pristali, ali pa da se zagotovijo jamstva drugih držav, ki niso pogodbe podpisale, kakor ZDA in Velika Britanija.

Na podlagi izjav nekaterih članov zunanjepolitičnega odbora se dobiva vtis, da bi socialisti želeli, da bi vlada dobila resna jamstva od ZDA in Velike Britanije o sledečih točkah: 1. morebitni odstop ene od držav podpisnic; 2. tesna povezava z Veliko Britanijo; 3. hitra ustanovitev visoke politične oblasti. Drugi bi pa hoteli točno opredeliti pomen členov pogodbe. Eni in drugi bi želeli, da bi bile spremembe pogodbe z dodatki ali protokoli, ki bi pojasnile posamezne člene, ali pa omenjale morebitna jamstva, gotove še pred ratifikacijo.

Danes popoldne pa se je v bonnskem parlamentu začela razprava o saarskem vprašanju. Adenauer je na nekatera vprašanja izjavil, da niso sedanja pogajanja s Francijo «brez možnosti uspeha», ni pa hotel dati drugih pojasnil. Obvezal se je, da bo voditelje parlamentarnih skupin obveščal o vsakem odločilnem razvoju pogajanj in dejal, da če ne bo nobenega napredka pred zasedanjem ministrov Evropskega sveta, bo zahteval razpravljanje o tej zadevi.

Na koncu je parlament odobril resolucijo socialnih demokratov, ki poziva Adenauerja, naj načne saarsko vprašanje na prihodnjem zasedanju ministrov evropskega sveta.

Medtem se je izvedelo, da namerava Adenauer v kratkem poizvedovati o mnenju zahodnih držav glede možnosti «jamstva osmih» za ureditev saarskega vprašanja. Zdi se, da je to sporočil francoskemu zunanjemu ministru Schumanu v pismu, ki mu ga je poslal pretekli teden in da predvideva v svojem načrtu evropeizacijo Posarja z jamstvom šestih držav evropske premogovne in jeklarske skupnosti ter Velike Britanije in ZDA.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, četrtek 23. oktobra
Božidar, Zivka
Sonce vzide ob 6.31 in zatone ob 17.06. Dolžina dneva 10.35. Luna vzide ob 11.45 in zatone ob 19.46.
Jutri, petek 24. oktobra
Rafael, Blagosta

FAŠIZEM „Arene di Pola"

GORICA, 22. — *«Mednarodna politika», jugoslovanska revija za proučevanje važnih mednarodnih vprašanj, v katero dopisujejo poleg jugoslovanskih tudi znani inozemski časnikarji in politiki, je objavila članek o življenju slovenske narodne manjšine v Italiji. Članek navaja, poleg drugih diskriminacij na slovensko škodo, tudi ravnanje goriškega anagrafskega urada, ki ni hotelo pri pokrajinskih volitvah vpisati na kandidatno listo nekega slovenskega kandidata, ker je bil obsojen od posebnega fašističnega sodišča na dolgoletno zaporno kazen, ker je bil protifašistični borec.*

Zadnja «Arena di Pola» polemizira s člankom «Mednarodne politike» pod naslovom «Ulteriori buffonesche accuse sul problema dele minoranze». Glede zgornjega nesramnega postopka goriškega anagrafskega urada ironično ugotavlja, da bi morala po našem mišljenju predstavljati obsodba posebnega fašističnega sodišča nad italijanskim državljanom slovenske narodnosti zanj junaštvo in da bi moral biti obsojenec še nagrajen z odlikovanjem za zasluge. List nadaljuje: «Kdo ve, če Titov režim izkazuje spoštovanje in odlikuje ustaše, četnike, domobrance in belogardiste, ki so sodelovali s tujcem in se borili proti komunizmu ter bili zato obsojeni od ljudskih sodišč?»

Fašistični urednik «Arene di Pola», ki je imel toliko poguma, da je objavil tako pisanje, ne vidi nobene razlike med Slovencem, ki se je boril za svobodo svojega naroda in bil zgolj zaradi tega obsojen od fašističnega posebnega sodišča, in tistim jugoslovanskim fašistom, ki je od ljudstva prejel za svoje protiljudsko zločinsko delo zasluženo kazen. Njegovi logiki se ne upira dejstvo, da povojna demokrščanska oblast ni dopustila od posebnega fšističnega sodišča obsojenemu Slovencu vpis na kandidatno listo. Ravno nasprotno izhaja iz njegovega pisanja neprikrito zadovoljstvo, da sedanja oblast ne popravlja fašističnih zločinov in da zvesto nadaljuje po poti pokojnega dučeja.

Če tako pisanje in mišljenje avtorja članka v «Arena di Pola» samo malo pazljivo prečitamo, tedaj nam bo takoj stopil pred oči izrazito fašistični lik pisca navedenega članka.

In takih piscev v Italiji ne manjka, zlasti ne, kadar je treba udariti po Slovencih in jim odrekati njihove najosnovnejše pravice. V svetu odkrito govorijo o italijanskem neofašizmu, o italijanski uradni nezmožnosti v borbi proti organiziranju in o vedno hitrejšem naraščanju fašizma. Vse to pa je bolj kot naravno, če imamo v Italiji ljudi, ki zagovarjajo obsodbe posebnega fašističnega sodišča.

Italijanski politiki so že sedaj v veliki zadregi zaradi nastajanja fašizma, toda njihova zaskrbljenost bo toliko večja, kolikor dolgotrajnejša in zagrizenejša bo protijugoslovanska kampanja italijanskih uradnih krogov. V Rimu so dovolj slepi, da ne vidijo, kako pogubonosna je njihova protijugoslovanska robota. Dovolj so zaslepljeni s šovinizmom, da ne vidijo kako daje njihovo malo miroljubno rovarjenje najugodnejšo priliko za delovanje fašistov, za nove fašistične podvige, ki so v prvi vrsti naperjeni proti interesom Italije in njenemu ugledu, v drugi vrsti pa proti mednarodni varnosti, kajti kdo jamči, da bi neofašizem na oblasti bil pohlevnejši od premaganega!

Te resne nevarnosti, naj rajši pregledajo v Rimu pa bodo sprevideli, kako slepa in škodljiva je njihova politika do jugoslovanskega soseda in do naše manjšine še posebej.

Natečaj za gozdarske nadzornike

Te dni je bil razpisan natečaj za 10 nadzornikov, ki bodo na poskušnji pri višjem tehničnem osebju državnih gozdnih čuvajev. Za pristop je potrebna diploma iz gozdarstva. Za potrebne informacije naj se interesenti zglasijo pri lokalnem gozdarskem nadzorništvu.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

465 MILIJONOV LIR ZA GRADNJO JAVNIH DEL V OBČINAH GORIŠKE POKRAJINE

Vas Vrh bo dobila elektriko

GORICA, 22. — Ministrstvo za delo je na podlagi zakona Tupini odobrilo občinam goriške pokrajine vsoto 465 milijonov lir za gradnjo javnih del. Poleg številnih del, ki jih bodo začeli s tem denarjem, je tudi napeljava električnega toka na Vrh. Napeljava elektrike na Vrh je edino delo te vrste. Zanj so odobrili milijon 417.000 lir.

Kdor je pobliže zasledoval prizadevanja sovodenjske občinske uprave za izvedbo tega načrta, ta je moral priznati, da požrtvovalni občinski možje niso zamudili niti ene ugodne prilike, ne da bi kakorkoli vložili svoje sile, da se načrt uresniči. Že v samem volilnem programu Demokratične fronte Slovencev za Sovodnje je poudarjeno na vidnem mestu, da je napeljava električnega toka na Vrh med najvažnejšimi nalogami.

Zadana naloga je bila uresničena, odnosno dosežen je bil največji uspeh, ker so oblasti priznale potrebno vsoto denarja.

Nedvomno bodo Vrhovci vest pozdravili z velikim zadovoljstvom. Uresničila se bo njihova davna želja, svetiti si v domači hiši z elektriko. Treba bo verjetno premostiti še morebitne manjše prepreke, toda požrtvovalna občinska uprava v Sovodnjah bo temu nedvomno kos. Želeti bi bilo, da bi z napeljavo čimprej pričeli, da bi Vrhovci uživali blagodejnost elektrike že v zimskih mesecih, ko so dnevi tako kratki, noči pa dolge in še dajše če si morajo svetiti s petrolejkami.

Občinska seja v Gorici

GORICA, 22. — Čeprav je goriško županstvo najemniško pogodbo za prostore na Korzu, v katerih naj bi bile v bodoče občinske seje, že podpisalo, je bila današnja seja še vedno v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu. Razpravljali so o številnih navadnih upravnih zadevah. Proti predvidevanju, se je dnevni red razširil. Med dodanimi točkami dnevnega reda je trimilijonski prispevek občinskemu podpornemu društvu, gospodarske izboljšave upokojencem, dva nakupa zemljišč za razširitev Ul. Campi in Ul. Palladio. Razpravljali bodo nadalje o dodelitvi nagrade petim občinskim delavcem in odobritev obračuna občinskih podjetij za leto 1951.

Skrajni čas je bil, da se je občinska uprava spomnila na mestno periferijo in da je sklenila nakupiti neznaten del zemlje v Ul. Campi. Tista ulica je namreč na nekem mestu zelo ozka in poleg vsega nevarna, ker je na najožjem kraju na eni strani ceste pločevinasta ograja, ki je zelo nevarna. Z odstranitvijo dveh neznatnih pasov pa bo postala vidna v vsej dolžini in bo omogočala boljši promet.

Seja je bila med zadnjimi, saj se upravna doba občinskega sveta bliža koncu in bodo nove volitve. O poteku seje bomo točneje poročali v prihodnji številki.

Okrasimo grobove padlih partizanov

Pred dnevom padlih 1. nov. so pri nas opravili na glavnem mestnem pokopališču že veliko dela na partizanskih grobovih. Doslej so popravili že okoli 70 grobov. Na tak način se naše ljudstvo oddolžuje padlim partizanom, ki so svoja življenja nesebično položili na oltar domovine za svobodo in boljšo bodočnost slovenskega ljudstva.

Zveza slovenskih žena v Gorici priporoča vsem okoliškim prebivalcem, naj zbirajo cvetje in ga prinašajo Fefki v Standrež od koder ga bodo pravočasno odnesli na pokopališče in z njim okrasili grobove. Če v kateri vasi nimajo možnosti za nabavo cvetja, naj po možnostih zberejo denar za nakup sveč.

Oddolžimo se našim najboljšim padlim sinovom!

Cepljenje proti tifusu

Visoki komisariat za javno zdravstvo sporoča vsem tistim, ki do sedaj še niso bili cepljeni proti tifusu, da to čim prej opravijo. Cepljenju proti tifusu so podvrženi varnostni uslužbenci in tisti, ki imajo posla v kuhinji, pri razkuževanju, snagi in čiščenju bolnic in sploh vseh javnih in zasebnih bolnic;

uslužbenci, ki imajo posla pri razkuževanju predmetov, v javnih pralnicah, pri prenašanju bolnikov in uslužbenci zasebnih zavodov;

uslužbenci, ki imajo posla za pripravljanje vode in zbiranje in oddajanje mleka.

Vsi prizadeti naj se obrnejo na Higienski urad v Ul. Mazzini št. 7 vsak dan od 9. do 12. ure za podrobnejša pojasnila.

Grobove je čas osnožiti in popraviti do 28. oktobra

Mestno županstvo v Gorici sporoča, da je treba s snaženjem in popravili grobov na glavnem pokopališču zaključiti do 28. t. m.

Po omenjenem roku ne bo nikomur dovoljeno, da bi se ukvarjal z omenjenim delom na pokopališču.

Vozni red avtobusov

V veljavo je stopil nov vozni red avtobusov na progi Molino vecchio - Cedad - Videm. Odhod iz Molino vecchio za Cedad je ob 6,30 in 14 (ob praznikih ob 13). Odhod iz Vidma za Cedad ob 12.15 in 18.35 (tudi ob praznikih) ter iz Cedada v Molino vecchio ob 13 in 19.10 (tudi ob praznikih).

BENEČANKA

KRATKE VESTI iz beneških vasi

Brdo

Občina Brdo je bila nekaj časa brez zdravnika, ker je prejšnji odpotoval drugam. Končno je prišel novi. Ljudstvo gleda vanj z zaupanjem, ker je prišel v našo občino prostovoljno. Upajo, da se bo bolj s srcem posvetil svojemu poklicu, kot pa se je prejšnji zdravnik, ki je komaj čakal, da zapusti naše kraje.

Tajpana

Bivši desetar italijanske vojske Mario Bucco iz naše občine bo sojen v odsotnosti pred vojaškim sodiščem v Bolognji. Obtožen je, da je povzročil smrt nekaterih oficirjev v koncentracijskem taborišču v Tuli v Sovjetski zvezi.

Bucco je pisal iz Belgije pismo, v katerem trdi, da je nedolžen. Trdi, da ne le da ni povzročil smrti nikogar temveč niti najmanjšega zla, ampak da je v tistem času moral mnogo pretrpeti.

S tem se bodo strinjali najbrže tudi vsi bivši vojaki, ki so jih poslali na bojišče italijanski imperialisti. Toda vojaki bodo morali, potem ko so pretrpeli toliko vojnih grozot plačevati še sedaj za ponoven dvig aristokratskega duha oficirjev.

Gorjani

Tudi uprava občine Gorjani je dobila odlok o odobritvi posojila v višini 960.000 lir. Tudi ta vsota mora služiti za izravnavo bilance lanskega leta. Za to občino je treba poudariti, da če bi ne bilo tega zadnjega primanjkljaja, bi se obračuni še nekako spravili v sklad. Občino Podbonesec mislijo ukiniti, toda druge občine, ki bi morale sprejeti nekatere vasi iz Podbonesca, nočejo sprejeti dolgov prejšnje administracije.

Podbonesec

Občinski upravi v Podbonescu je bilo nakazano posojilo v višini 1,325.000 lir, s katerim bodo morali kriti primanjkljaj lanskega obračuna, ki je precej visok.

S takim načinom, kot so posojila, je jasno, da ne bo mogla občina nikoli uravnovesiti svojih računov, posebno še, ker bo poleg rednih izdatkov občina obremenjena še s procenti, ki jih bo morala dajati na posojilo.

Trbiž

Prejšnjo nedeljo je bil v okolici Bele Peči velik lov, katerega se je udeležilo 22 lovcev. V okolici je bilo mnogo divjačine, tako da so prišli lovci na svoj račun. Vlovili so 4 gamse, jelena, lisico in zajca.

Govorili so, da bodo v teh predelih ustanovili nekak nacionalni park, v katerem bodo pustili, da se posebno gamsi in jeleni razmnože. Zato nas čudi, da so se lovci spravili ravno na to divjad. Kakor dovoljujejo oblasti, da sekajo gozdove, tako je videti, da se tudi ne brigajo, da bi se divjačina v teh planinskih in gozdnatih predelih ohranila, kar prav gotovo ne bo koristilo turističnemu razvoju teh tako lepih krajev.

Kako obsežne bodo akcije v Beneški Sloveniji

za izboljšanje splošnega gospodarskega položaja

Po tolikih pritožbah, ki smo jih bili prisiljeni dati zaradi težkega gospodarskega položaja in bede, ki vlada v Beneški Sloveniji, smo končno vendarle nekaj dosegli. Videti je, da so oblasti spoznale, da težkega položaja ne bodo mogle izboljšati, če ne bodo podvzele obsežne akcije.

Pokrajinski svet za gorsko gospodarstvo je imel te dni v Vidmu novo sejo za vse župane Beneške Slovenije. Prisotni so bili torej župani občin Prapotno, St. Peter Slovenov, St. Lenart, Grmek, Dreka, Srednje, Sovodnje, Podbonesec, Torjan, Fojda, Ahten, Neme, Tarčent, Gorjani, Brdo in Tajpana. Manjkal je župan občine Cedad, kar je razumljivo, ker ta občina nima enakih gospodarskih pogojev kot ostale občine Beneške Slovenije. Poleg tega je bil odsoten tudi župan občine Rezija, ki je po etničnem in ekonomskem položaju povezana z ostalimi občinami Beneške Slovenije in bi tudi ona morala biti deležna pomoči vlade. Spada pa pod Karnijo. Torej je komisija, ki je ugotovila, katere občine so lahko štete med gorske, izločila nekatere naše občine, čeprav bi tudi one po svojem gospodarskem položajo imele pravico do pomoči.

Na tej seji so sklenili, kakšno ozemlje bo zajela ta ugodnost in da bodo to pokrajino imenovali Alpsko predgorje. Kot je videti, so tudi ti gospodarstveniki in politiki morali priznati enotnost Beneške Slovenije, ne samo etnično temveč tudi geografsko in ekonomsko, saj so v to področje vključene, samo občine Beneške Slovenije.

Na seji so močno poudarili težak gospodarski položaj teh predelov. Tako so sprejeli načrte za pomembna izboljševalna dela. Mogoče bo prebivalstvo Beneške Slovenije končno le doseglo izboljšanje svojega gospodarskega položaja. Prispevek vlade bo pri teh pomembnih delih dosegel 92 odst. celotnih stroškov.

Toda kljub temu nas ne sme prevzeti optimizem. Potrebno je, da dajo višje oblasti vso podporo ustanovitvi komisije za Beneško Slovenijo. Potrebno je tudi, da začne ta komisija uresničevati načrte takoj in z največji odločnostjo. V najkrajšem času bi morali napraviti podroben načrt.

Torej, pomoč je obljubljena, zdaj samo čakamo, da bodo začeli z delom.

Neka stvar nas pri tem spravlja v dvome. Kmalu bomo v predvolilni kampanji, kateri bodo sledile volitve. V tem času bodo pripravljali načrte, saj za delo takega obsega je to tudi nujno potrebno. Toda ali bodo, potem ko bodo volitve za nami, tudi res izpolnili vse obljube in uresničili vse velike načrte? Toda potrebe gorskih občin so velike, priznali so to končno tudi v Rimu, načrte za velika dela pripravljajo in kljub vsemu upajmo, da jih bodo tudi uresničili.

Obvestilo delavcem

Vabijo se delavci, ki bi bili pripravljeni oditi v Brazilijo, da se prijavijo. V poštev bi prišli specializirani delavci, in sicer kovinarji, zidarji, rudarji, delavci lesne stroke itd.

Delavci, ki se mislijo prijaviti, so lahko neporočeni, stari od 18 do 35 let, lahko pa tudi poročeni, iste starosti ne smejo pa imeti večje od tričlanske družine. Odhod delavcev bo v kratkem, družinski člani pa se bodo izselili pozneje.

Prednost bodo imeli delavci-begunci. Potovanje po morju iz Italije v Brazilijo bo brezplačno.

Dnevna plača za osemurni delavnik za kvalificirane delavce, mehanike, električarje, slikarje, instalaterje, kovinarje, tiskarske delavce itd. znaša od 30 do 150 cruzeirosov. (Brazilski cruzeiros je 18 do 20 italijanskih lir).

Delavci, ki žele oditi v Brazilijo, morajo predložiti delavsko knjižico, osebno izkaznico in ostale dokumente, predvsem izkaz o svoji strokovni usposobljenosti na Pokrajinski urad za delo, Videm, Ul. Lirutti 36 od 10. do 12. ure, vse dneve razen nedelj.

NOVI FILMI

„Sin dr. Jekylla"

«Tarzanov sin», «Sinovi treh Mušketirjev», «Sin Monte-krista», «Sin Robin Hooda», celo vrsto sinov znanih junakov smo že videli. Cudno bi bilo, da bi filmski proizvajalci med vsemi temi pozabili na sina dr. Jekylla.

Zgodba je nekako nadaljevanje znane legende o dr. Jekyllu, ki se pod vplivom nekega napoja spremeni v odurnega in pošastnega Mr. Hydeja. Pripoveduje nam o sinu, ki se hoče oprati strašne dediščine ter očistiti očetovo ime tragičnega slovesa. Po dolgih zapletljajih, kjer se nam zopet prikaže obraz Mr. Hydeja, sinu vendar to uspe in prost predsodkov, ki so jih do tedaj prebivalci Londona imeli do njega, lahko začne novo življenje.

Zgodba dr. Jekylla nam je bila že večkrat prikazana na platnu. Prvi film o njem so že skupno s «Frankesteinom» prikazovali na prvem beneškem festivalu l.1932. v režiji Mamouliana. Za tem smo videli še «Dr. Jekyll and Mr. Hyde» z I. Bergman v režiji Fleminga. Sedaj pa je na vrsti še njegov sin. Mnogokrat se zgodi, da sin prekosi očeta, v tem primeru kot v štirih zgoraj navedenih filmih, pa se to ni zgodilo. Filmi, ki opisujejo dejanja očetov, so neprimerno boljši. Posebno moramo to poudariti za film, o katerem govorimo, ki se nikakor ne more meriti s Flemingovim «Dr. Jekyll in Mr. Hyde».

Vsekakor pa nas film ne dolgočasi in mu moramo priznati, da še vedno sledi nemški šoli, ki je l.1920. prvič predvajala v Berlinu znameniti «Kabinet dr. Kaligarisa». Pripomniti moramo, da imamo iz te dobe še tretjo inačico iste zgodbe dr. Jekylla pod naslovom «Januskopf» W. Murnaua.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Delovanje Rdečega križa objekt pogostih kritik javnosti

Previsoke tarife za prevoz bolnikov in zdravstvene preglede - Številni odpusti uslužbencev

Pogosto je bilo v časopisju in na raznih sejah in konferencah postavljeno vprašanje delovanja Rdečega križa povezano z raznimi protesti nezadovoljnih, mnogokrat ogorčenih Tržačanov nad visoko ceno, ki jo Rdeči križ zahteva za prevoz bolnikov in ponesrečencev ter nad zelo površnimi zdravniškimi pregledi v ambulantah Rdečega križa. V časopisju so bile omenjene tudi druge stvari v zvezi z delovanjem italijanskega Rdečega križa, kot na primer afera s poneverbo denarja, ki naj bi jo izvršil neki uslužbenec. Čeprav smo mislili, da bo vsa stvar razčiščena, je polemika v zvezi s tem dejanjem naenkrat utihnila; stvar bi bila šla tako v pozabo, da ni bil postavljen na vodstvo tukajšnjega Rdečega križa komisar, ki je bil poslan iz Rima in ki vodi sedanje delovanje, kar pomeni, da vsa stvar vendarle ni bila iz trte izvita.

Kot smo izvedeli lahko Rdeči križ tudi brezplačno prepelje ponesrečenca ali bolnika, ali pa opravi brezplačno tudi zdravniški pregled, če ugotovi, da bi prizadeti predpisane tarife ne mogel plačati; izvedeli smo tudi, da nakaže občina letno milijon lir za brezplačen prevoz bolnikov ter za brezplačne zdravniške preglede. So o tem obveščeni Tržačani in ali se zdravniki potrudijo proučiti posamezne primere ter temu primerno urediti plačilo vožnje ali pregleda?

Poviški tarif, ki jih je vodstvo Rdečega križa uvedlo, je nezadovoljstvo med prebivalstvom še povečalo. Vodstvo se izgovarja, da so bile tarife povišane na zahteva združenja zdravnikov (Ordine dei medici). Če bi se s tem izboljšalo delovanje omenjene ustanove, potem bi bili ti poviški še kolikor toliko utemeljeni, tako pa imamo občutek, da so se odgovorni krogi brigali le za poviške tarif, medtem pa zanemarili vprašanje izboljšanja delovanja ustanove.

Pravijo, da je sedaj poslovanje Rdečega križa izboljšano zato, ker mora biti zdravnik povsod navzoč in ker mora odgovarjati tudi na telefonske pozive, ki jih prejemajo razne ambulante. Mogoče da to drži, toda po številu protestov sodeč vsa zadeva še ne teče preveč gladko.

Kljub dohodkom, ki jih Rdeči križ pri svojem poslovanju prejema, je njegovo finančno stanje takšno, da so morali začeti z odpusti uslužbencev. Uradna vest sicer pravi da odpustov ni bilo, kar bi formalno tudi držalo. Vodstvo je namreč uslužbencem, ki jih je nameravalo odpustiti z dela, ponudilo določeno odpravnino, če sami zapustijo službo — v nasprotnem primeru bi bili prav tako odpuščeni — brez odpravnine.

63 uslužbencev je tako «prostovoljno» zapustilo službo, drugih 20 do 25 bo to storilo v kratkem. Rdeči križ, ki je imel tako skupno 185 uslužbencev, jih ima sedaj le 122, v bližnji bodočnosti pa jih bo samo 100, ali pa še manj. Dvomimo, da bo znižanje števila osebja pripomoglo k izboljšanju delovanja Rdečega križa, ki ga odgovorni krogi obljubljajo že dolgo časa.

Rdeči križ je ustanova, ki mora služiti vsem slojem prebivalstva in to smo že poudarili. Zato morajo njegovi uslužbenci, bodoči bolničarji ali zdravniki skrbeti, da nudijo brezplačno pomoč revnejšim bolnikom in ponesrečencem ter da so vestni pri pregledih, od katerih mnogokrat zavisi zdravje bolnika, ki se je v sili obrnil na Rdeči križ.

53. žrebanje posojila mesta Trsta iz 1.1899

Občina sporoča, da bo v sredo 5. novembra ob 10. uri v dvorani št. 202 občinskega poslopja 53. žrebanje obveznic posojila mesta Trsta iz l. 1899 po predpisih za amortizacijo. Izžrebane obveznice bodo izplačali 15. dan po žrebanju pri občinski blagajni v Ul. Nordio 11 po 60 lir za vsakih 100 nekonvertiranih kron in po 100 lir za vsakih 100 konvertiranih kron.

IZ STATISTIČNEGA ZBORNIKA INDUSTRIJSKE ZBORNICE ZA AVGUST

Veliko število protestiranih menic dokazuje slabšanje kupne moči tržaških potrošnikov

V avgustu niso potrošniki mogli plačati 1678 menic (v juniju 1106) izvirajočih skoraj izključno iz nakupov na obroke - Porast brezposelnih predvsem v industriji

V teh dneh je izšel statistični zbornik industrijske zbornice, ki obravnava gospodarski položaj Trsta v avgustu. Iz tega zbornika posnemamo samo nekatere pomembne številke nanašajoče se na obseg zaposlenosti in brezposelnosti, na porast življenjskih stroškov in na gibanje meničnih protestov.

31. avgusta je bilo vsega skupaj zaposlenih 88.872 oseb, od tega 63.912 moških, 19.057 žensk in 5.903 mladincev. Največ zaposlenih je bilo v industriji (37.058), v javnih službah (31.148 oseb, med katere so vključeni tudi civilni uslužbenci okupacijski sil - 6.408 in člani Civilne policije - 6.538), v trgovini (13.683), v pomorstvu (4.532), v kreditnih in zavarovalnih ustanovah (2.339) in v kmetijstvu (112). V primerjavi z julijem t. l. se je število zaposlenih povečalo za 16 oseb, v primerjavi z avgustom 1951, pa se je zmanjšalo za 1727 oseb, ali za 1,91 odstotka.

Brezposelnih je bilo v juliju 18.938 in od tega 8.787 moških, 8.102 žensk in 2.049 mladincev. Največ je brezposelnih v industriji in to 11.506, kar je za 1.359 več kot v juliju, v trgovini (5.449), med mornarji (1.460), neznatno pa je število brezposelnih v kreditnih ustanovah (76) in javnih službah (370). V primerjavi z julijem mesecem je avgust registriral 1.252 brezposelnih več ali 7,08 odst. Če pa primerjamo število brezposelnih s stanjem 31. avgusta 1951, lahko ugotovimo neznatno izboljšanje in to za 84 oseb ali za 0,44 odst. Močno pa se je zmanjšala brezposelnost med ženskami, ki predstavlja sedaj 42,8 odst., medtem ko je 31. avgusta 1951 znašala 45,04 odst.

Največ brezposelnih je brez strokovne usposobljenosti. Takih brezposelnih je bilo 31. avgusta 1952 3.220 in med njimi večina žensk. Zelo močna je brezposelnost tudi v drugih strokah in zlasti med uradniki (2.961), kovinarji (2.034, med njimi 435 fantov), med mornarji (1.460), krojači (1.033 skoraj izključno ženske) in med trgovskimi pomočniki (825).

Po podatkih urada za delo se je v avgustu teoretičen proračun življenjskih stroškov tipične družine sestavljene iz moža, žene in treh otrok zmanjšal za 0,37 odst. in znaša sedaj 39.653 lir. V primerjavi z avgustom 1951 pa so se življenjski stroški povečali za 2,62 odst. V letu dni so se dvignili vsi stroški razen stroškov za oblačilo, ki so se zmanjšali za 19,4 odst., tako je prehrana porastla za 3,47 odst., kurjava in razsvetljava za 13,3 odst., stanovanje za 21,02 odst. in razni stroški za 3,87 odst.

Poleg zgornjih podatkov daje relativno sliko stanju tržaškega prebivalstva v mesecu avgustu tudi število protestiranih menic. Vsega skupaj niso mogli plačati v avgustu 1.678 menic izvirajočih skoraj izključno iz drobnih poslov, predvsem iz nakupov na obroke. Velika večina teh menic se glasi na male vsote, saj 1199 menic ne presega 10.000 lir, 175 neplačanih menic se nanaša na vsote do 20.000 lir in le 104 na vsote do 30.000 lir. Vse ostale menice glaseče se na višje vsote pa so le maloštevilne.

Posebno je žalostno dejstvo, da število menic glasečih se na manjše vsote in zlasti menic do 10.000 lir, izredno hitro raste. Tako niso v juniju plačali dolžniki 1.106 takih menic, v juliju 1.175 in v avgustu že 1.199. Ker izvira večina poslov iz kupovanja potrošnih predmetov na obroke, nam te številke govore, da je vedno več družin, ki s težavo izpolnjujejo svoje obveznosti in se morajo zato odpovedati plačilu in vrniti potem predmet.

Obseg poslov zaključenih v tržaški zastavljalnici (Monte di Pietà) se prav tako in to zlasti v letošnjem letu izredno naglo veča. Konec avgusta je ostalo v zastavljalnici 118.990 predmetov, ki so predstavljali vrednost 601 milijona lir. Pomisliti moramo, da je konec decembra 1951. leta bilo v zastavljalnici komaj 90 tisoč razstavljenih predmetov, konec decembra 1950 75.000 in konec decembra 1949 66.000.

SINDIKALNE BELEŽKE

Stavka mlinarskih delavcev

Delavci v podjetju «Macinazione triestina» so predsinočnjim — napovedali stavko in začeli stavkati opolnoči, ravno tistih mlinarjev, ki delajo po noči in ki so stopili v stavko včeraj ob 7. uri zjutraj. Podjetje namreč ne spoštuje deželne pogodbe, sklenjene v Rimu leta 1948 in razteg nje na Tržaško ozemlje 1. novembra 1949. Po tej pogodbi bi morali delodajalci dajati svojim delavcem živila v naturi.

Najprej so se zastopniki delavcev in podjetja pogajali na Uradu za delo, ker pa ta pogajanja niso rodila uspeha, so delavci na skupščini sklenili, da napovedo stavko in da bodo do stavkali, dokler ne ugodijo njihovim zahtevam. Včeraj dopoldne so se mlinarji ponovno sestali na skupščini na sedežu Delavske zbornice.

Stavka mlinarjev se je sinoči končala.

Darovi in prispevki

Rupel Anica daruje 300 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Franca Venturinija daruje učitelj Karlo 1.000 lir za Dijaško Matico.

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
8. IN 9. NOVEMBRA 1952
IZLET V
Opatijo
Novo Gorico
Kanal ob Soči
Sv. Lucijo
9. NOVEMBRA 1952
IZLET V
Škocijan
Vpisovanje do 25. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

IZ SODNIH DVORAN

Zamotana kupčija likerjev proste cone

GORICA, 22. — Lanskega marca je podjetnik Rabotti Italo, ki ima destilacijsko podjetje na Solkanski cesti, pooblastil svojega uslužbenca 25-letnega Cecovinija Bogdana iz Svetogorske ceste 67, da je kupčeval z likerji proste cone, oziroma proizvodi svoje tvrdke. V ta namen je Cecoviniju poveril manjšo zalogo, v kateri je bilo za 172 tisoč lir blaga. Cecovini se je s pogodbo obvezal, da bo zastopal tvrdko in likerje razprodal. Cecovini se je bil takoj lotil dela in v nekaj tednih je iz omenjene zaloge že prodal za 147.000 lir likerjev in prejeti denar ter pobotnice redno polagal pri upravi tvrdke Rabotti.

Toda ko je Rabotti nekaj mesecev nato osebno šel do svojih odjemalcev terjat denar, je izvedel, da so nekateri med njimi že plačali Cecoviniju. Ta je v Rabottijevem imenu kasiral pri orožniku na Svetogorski cesti 11.500 lir, v umobolnici 11.500 lir, v baru Zotti v Standrežu 24.600 lir in v baru Inter v Sesljanu pa 10.000 lir. Ko je Rabotti zahteval od Cecovinija denar in mu je ta odgovoril, da mu ničesar ne dolguje, ga je Rabotti prijavil sodnim oblastem in ga obtožil, da si je pridržal 34.600 lir.

Cecovini je pri današnji razpravi na kazenski sodniji z izjavami v svoj zagovor precej zamotal vso zadevo. Povedal je namreč, da likerji, ki mu jih je Rabotti poveril v prodajo, niso bili vredni več kot 150.000 lir ter da je od izterjanih vsot vrnil tvrdki 19.500 lir. Pri tem je trdil, da je izterjal mnogo manj, kot je Rabotti prijavil ter da je s preostalim denarjem plačal prevozniku likerjev skupno 17.000 lir in prišel do zaključka, da je tvrdki dolžan samo 9000 lir.

Po zaslišanju avtopodjetnika Jožefa Pangosa, ki je prevažal likerje, in drugih prič ni okrajni sodnik dr. Vizzini vedel komu dati prav in je zato Cecovinija oprostil zaradi pomanjkanja dokazov.

Vinski bratec in sestrica pred sodnikom

GORICA, 22. — Preteklega maja so morali bolničarji Zelenega križa na pomoč 65-letnemu Cavalieriju Filippu iz Ul d'Annunzio 19, ki se je spotaknil na pragu gostilne «Pri novi luni» in se ranil v glavo.

V mestni bolnici, kamor so ga pripeljali z rešilnim avtom, so mu morali najprej pomagati iz akutne vinjenosti. Službujoči agent si je Cavalierijevo «bolezen» zabeležil in ga naslednjega dne prijavil sodnim oblastem.

Danes je Cavalieri na kazenski sodniji odločno odklonil obtožbo, da se je vinjen mudil v gostilni in trdil, da je na pragu padel zaradi nenadne omotice. Oprostili so ga zaradi pomanjkanja dokazov.

Cavalieriju je na zatožni klopi sledila 60-letna Tacco Antonija iz Ul. Balamonti 22. Nanj so agenti javne varnosti naletel neke noči preteklega julija, ko je vinjena spala na Trgu sv. Hilarija. Tacco je ponižno priznala svojo krivdo. Obsodili so jo na plačilo 4 tisoč lir globe in poravnavo sodnih stroškov.

VSAKODNEVNE OBJAVE PROSTOVOLJNIH PRISPEVKOV ZA «DIJAŠKO MATICO» SO MERILO VISOKE KULTURNE ZAVESTI NASEGA LJUDSTVA.

Dve nesreči v predilnici

GORICA, 22. — Včeraj zjutraj so bolničarji Zelenega križa nudili pomoč 40-letni tkalki Zezlin Stefaniji iz Standreža, ki je zaposlena v podgorski predilnici. Delavki je pri delu zašel mezinec desne roke v statev. Stroj ji je odnesel del prsta. Ponesrečenko so z rešilnim avtom odpeljali v ambulatorij zavarovalnice v Ul. Roma.

Popoldne pa so morali bolničarji Zelenega križa na pomoč 43-letni delavki Miusi Valeriji iz Krmina. Tudi Miuseva se je pri tkanju ranila v desni komolec. Z rešilnim avtom so jo pripeljali v mestno bolnišnico Brigata Pavia, kjer so ji rano obvezali. Ozdravela bo v enem tednu.

DEŽURNA LEKARNA

Podnevi in ponoči bo nepretrgoma poslovala lekarna pr Sv. Justu na Korzu Italia 106 tel. 31-52.

KINO

VERDI. 17: «Neustrašni mašča-valci», R. Conte.
CENTRALE. 17: «Sin dr. Jekylla», J. Lawrence.
VITTORIA. 17: «Humbert D», C. Battisti.
MODERNO. 17: «Nevihta na Indijskem oceanu», B. Crawford.

PRED PRIZIVNIM POROTNIM SODIŠČEM

DELNA OBNOVITEV RAZPRAVE o umoru begunca in tihotapca Juriševiča

Sodišče odredilo zaslišanje dveh prič, ki naj bi potrdili alibi obtožencev Peza in Oia

Pred prizivnim porotnim sodiščem so včeraj razpravljali o prizivu, ki ga je obramba vložila zaradi obsodbe Danta Peza in Marija Oia in ki sta bila pod obtožbo, da sta septembra 1950. leta ubila istrskega begunca in tihotapca Emilija Juriševiča, obsojena na dosmrtno ječo.

Oba zagovornika sta med obrambnim govorom prikazala sodnemu zboru absurdnost obsodbe, ko vendar ni bilo niti dokaov, da sta obtoženca res umorila begunca. Porotno sodišče pa je naredilo tudi veliko napako, ko ni hotelo zaslišati dveh prič, ki sta videla ob uri, ko je bil izvršen zločin, oba obtoženca v Kopru.

Za odvetnikoma je spregovoril državni tožilec, ki je potrdil prvotno mnenje sodišča, da sta obtoženca umorila begunca, pač pa je izključil možnost premišljenega dejanja ter na podlagi obsodbe dokazal, da ni bilo dokazov za potrditev te obtožbe. Končno je zahteval, da sodišče spozna oba za krIva dejanja ter zniža kazen, ker odpade premišljenost dejanja, na 24 let ječe.

Sodni zbor je po debati v sejni dvorani določil, da je treba še zaslišati dve priči in sicer nekega Gombača in Gorello, ki sta videla v času ko je bil izvršen zločin, oba v Kopru. Istočasno je sodišče imenovalo izvedenca Giovannija Cotturja, ki bo moral ugotoviti v kolikem času lahko dva človeka prevozita na istem kolesu pot iz Domja, kjer so našli ubitega begunca, pa do Kopra in sicer preko blokov. Zaradi tega je sodišče določilo, da delno obnovijo razpravo, ki naj bi bila 15. novembra ob 9.30. Odvetnika morata pripeljati priče s seboj, ker jih sodišče ne more več uradno pozvati.

Predsednik - Scomersi, sodnik - Gnezda, tožilec - Colotti, zapisnikar - Salimbeni, obramba - odv. Sardos P. in R. Cuccagna.

Skladatelj L. M. ŠKERJANC

Atonalistu Ostercu všeč - Puccini - Množica poustvarjalnih umetnikov v Ljubljani - Škerjančeva izredna plodovitost

Srečati prijatelja po dolgem času, morda z razstankom več let (kako viharno drvi sedanja doba, da so ti leta kakor meseci ali tedni!) je vedno toplo — prijetno. Je že tako, da se obrnejo pogledi po prvih pozdravnih besedah, posebno če te postavi v globok umetni naslonjač, nazaj v preteklost. Skerjanc po prvi svetovni vojni, ko je Glasbena Matica izdala njegovo zbirko samospevov... Kakor da je v teh skromnih a vsebinsko bogatih skladbah ves kasnejši Škerjanc nakazan kakor z rdečo črto. Liričen, zanosen, zaverovan v nove harmonične prijeme. A sledila je trnova pot do njegove sedanje višine. Le spomnimo se njegovega Sonetnega venca, kantate, ki jo bodo Slovenci še dolgo izvajali ob spominskih Prešernovih dneh, ker bo težko novemu skladatelju nadkriliti glasbeno mogoto te veličastne, invencijsko tako izvirne kantate. Pa Klavirski koncert, da omenjamo njegove Pete simfonije, te mojstrsko obvladane orkestralne skladbe, ki bi mu marsikateri evropski skladatelj zavidal njegovo blestečo, tehnično dovršeno instrumentacijo. Kot dolgoletni dirigent Orkestralnega društva si je pač lahko, vendar pa s svojo nedosežno pridnostjo in ambicijo prisvojil vse skrivnosti godalnega korpusa. V mojstrskem obvladanju tega je hrbtenica Skerjančeve orkestracije.

Spomini so obletavali zdaj to zdaj ono podrobnost starih časov med obema vojnama. Nebosumni Osterc, pa še kdo drugi, je le moral na kraju priznati Skerjancu vsaj tehnični plat njegove umetnosti, čeprav atonalisti se nikakor nočejo izneveriti svoji smernosti, čeprav je na pr. Osterc vendarle v odkritosrčnem razgovoru priznal, da smatra ... Pucciniija in njegovo glasbo za veliko, čustveno nepopisno lepo umetnost. !!!!!

Zgodovinsko poglavje Osterc — Skerjančeve dobe bo treba šele napisati. Bi pa to bilo morda potrebno tudi za sedanje pokolenje, ker je ta antagonizem prepletal poglavje o intimni skrivnosti vsake glasbene ustvarjalnosti, saj se giblje okrog osrednjega proučevanja, ki je zapopaden pod tehničnim izrazom invencije. Glasbeniku je ta pojem dobro znan, saj ga srečuješ v stolpcih vseh svetovnih kritikov kot temeljno merilo nadarjenosti in globine dotičnega skladateljevega dela. Skerjanc ne mara govoriti o tem svojem nekdanjem tekmecu; je pravičen in globoko spoštuje vsako glasbeno smer, le da je tehtna, trajna in pozitivna. Našega prešinja širokogrudnost na pr. prirediteljev vsakoletnih beneških festivalov, katerih je občinstvo tolikokrat razveseljeno, da s svojim molkom ... viharnim uporom, prizna marsikateremu sodobnemu skladatelju njegovo praznino.

Razgovor je kaj kmalu prenesel na naše poustvarjalne umetnike. S kolikšnim priznanjem govori naš prvi skladatelj o domačih virtuozih. Kolikšna razlika med tistim bornim številcem, ki jih je bilo pred dvema desetletjih pred drugo svetovno vojno in pokolenjem, ki danes nastopa v slovenskih in tudi izvenslovenskih, zamejskih koncertnih dvoranah! Vzemimo klavirske virtuoze. Ljubljana, slovenski narod jih ima, lahko rečemo, v prav obilni meri. Tu je še vedno naš starejši znanec, prvak slovenske klavirske interpretacije Anton Trošt. Kaj vse je posredoval slovenski koncertni publiki od tistega svojega nastopa z Dunajsko filharmonijo med prvo svetovno vojno, ko smo tako ponosni, mi mladi dijaki, šli poslušat njegovega Chopina. To vam je zablestel njegov drugi klavirski koncert, in s tako tehniko. Naše občutje je dan nato potrdila strokovna dunajska kritika. Že pred drugo svetovno vojno se mu je pridružil mladi Marjan Lipovšek. Mnogočesa mu je pozabil in odkril danes že ranjki Casella v rimskih študijskih letih. Sledijo jima Hilda Horak-Časova, Jelka Suhadolnik-Zalokarjeva, pa sedaj najmlajša dvanajstletna Tomšičeva, ki se trenutno nahaja po turneji po Angliji in Zedinjenih državah ter je pravkar prijavila Ljubljanski harmoniji Griegov klavirski koncert, skladba, ki je tolikanj stilno zahtevna.

Kolikšna je vrsta violinskih mojstrov! Karlo Rupel, ta miniaturni interpret Glazunovega, Saint Saensovega, Beethovnovega, Mendehlsonovega in Brahmsovega koncerta. Zanj izvajati največje mojstrovine violinske literature ni problem zaigranja, marveč vprašanje podrobne, izcizelirane poglobitve. Vse te skladbe skuša dojeti globoko, izvirno ter v zanj tako značilni podrobni dovršenosti. Okrog se zbira mladina: Jelka Stanič — Krekova, Miran Vilhar, Albert Dermelj in Uroš Prevoršek. A v najnovejšem času Igor Ozim, odkritje angleškega pedagoga in virtuoza Kostala. Morda nam bo dano slišati izpod Ozimovega loka najnovejši violinski koncert Bele Bartoka, ki je vanj mednarodno občinstvo tako zaljubljeno. V prstoredu njegovega izvoda razbere poznavalec, kakšna pota hodi naš mladi Igor. Ne smemo pozabiti šestnajstletne Savine Skalarjeve, ki bo igrala s Slovensko filharmonijo v novi sezoni pod taktirko ameriške dirigentke Brico Mendehlsonov violinski koncert.

Kot glasbenike mojstrskega razreda naj omenim še člane Ljubljanskega kvarteta (Rupel, Pavlin, Zalokar, Lobetova) in Slovenski trio (Brandlova, Marjan Lipovšek, Oton Bajde). Oba skušata posredovati cvete svetovne komorne glasbe. Pa še drugi kvartet skuša doseči nove lovorike (Pfeifer, Dermelj, Suštaršič, Sedelbauer).

Se kar prileže obnoviti vsa ta imena in jih primerjati s tem, kaj premorejo bližnja zamejska, če mnogo večja mesta kakor Ljubljana, postavimo na jugu ali na severu. Ta imena so močna jamstva poustvarjalne umetnosti, in prihodnosti, ki jo zmore in jo lahko pričakujejo že sedaj Slovenci brez stoletne preteklosti kakor drugi narodi. Zato pa je pri nas vse sveže, vse izvirno izgrajeno, dočim prehaja drugod ta poustvarjalnost v manierizem.

Čisto naravno se razgovor sprevrača, kajti v naglem tempu švigajo misli od predmeta do predmeta.

Naravno, zame najprijetnejši je bil razgovor o samem Skerjančevem izvirnem delu, o njegovih najnovejših skladbah. Bogata žetev, odkar si ga zadnjič srečal, Peti kvartet, kvintet za dve violini, dve violi in violončela. Skerjanc je zaljubljen v godala in kjer mu zmanjka v inštrumentih sočne miline in recimo lirične predanosti se ti tudi zateče k dvema violama. Posebno toplo je občinstvo sprejelo njegovih sedem gazel za orkester, pa violinski koncert v novem, predelanem izdanju. V Luxembourgu so izvajali njegov Allegro de concerto za violončelo. Zanimive so njegove najnovejše in pravkar izdane skladbe za eno roko, po tri za vsako roko. Violončela se je spomnil še v dveh skladbah s spremljavo klavirja. Koncert za fagot in orkester je zanimiva kombinacija. Vžgala je njegova scenična glasba za Rostandovega Cyrano de Bergeraca. A naš Skerjanc je tudi v teoriji edinstveno podkovan. Zadošča pogled v njegovo zasebno knjižnico. Kaj čuda, da je po prejšnjih teoretičnih delih o harmoniji in kontrapunktu, čeprav oblikovno v smislu repetitorija, pravkar izdal pri Državni založbi Slovenije «Kontrapunkt in fuga», prvi del, ki mu bo v kratkem sledil drugi zaključni. Razgledanemu čitatelju mora knjiga imponirati po svoji tehtni, vse gradivo do globine zajemajoči akribiji in preciznosti.

Skerjanca srečaš povsod, na cesti, ob vsakem času, pa najde poleg kompozicije še časa, da je redni profesor na Akademiji za glasbo, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, upravnik Slovenske filharmonije in v neprestani korespondenci z zunanjim svetom, kjer utira pota slovenski glasbi.

Pa sem se na kraju le radovedno dotaknil zadevščine, ki me že dalj časa moti, ko listam po njegovih skladbah in se ob njegovih liričnih izlivih spomnim njegove prve in edine samospevne zbirke.

«Kako to, Skerjanc, da ne komponiraš za glas in klavir. Spomni se svoje zbirke. Saj bi že iz motivov svojih tolikšnih skladb lahko izdal v predelani obliki deset in več takih zbirk?»

«Dajmi tekstov!»

S tem lakoničnim odgovorom mi je razodel bistvo svoje ustvarjalnosti. Ta kipi pri njem iz tajnih vrelcev, kakršnih so se posluževali kitajski liriki, francoski impresionizem Verlainove baže in kar je podobnih vrhunskih predstavnikov svetovne lirike. Takih, s podobno izvirnostjo in nežnostjo pa je malo. Podobna je tudi Skerjančeva glasbena tvornost. Takšno pa znajo primerno uživati in ceniti le duhovi, ki jim je te vrste lirika jedro njihovega intimnega čustva.

Skladatelj Lucijan Marija Skerjanc.

Z ZASEDANJA GLAVNEGA ODBORA OF ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

OSVOBODILNA FRONTA MORA POGLOBITI svoj odnos do delovnega človeka

Prinašamo skrajšano organizacijsko poročilo, ki ga je podal tov. Stanko Bole.

Delo in aktivnost Osvobodilne fronte se je v tekočem letu razvijala na osnovi sklepov in danih priporočil na seji Glavnega odbora z dne 9. decembra 1951. Tedaj so bile začrtane splošne politične smernice, dalje smernice borbe za nacionalne gospodarske in kulturne pravice Slovencev cone A. Istočasno pa je bilo ponovno podčrtano stališče Osvobodilne fronte do vprašanja enotnosti slovenskega prebivalstva našega področja, in končno so bili sprejeti sklepi za prilagoditev organizacijske strukture OF in njenega delovanja novim razmeram in potrebam na bazi.

V zvezi z gornjimi smernicami in važnejšimi dogodki tekočega leta, bo organizacijsko poročilo obravnavalo organizacijsko dejavnost Osvobodilne fronte, njenih okrajnih in osnovnih organizacij — odborov. Prikazani bodo doseženi uspehi, pomanjkljivosti in napake, kakor tudi dosedanje izkušnje, za zaključke, ki naj služijo ter podlago pri nadaljnjem delu.

Od seje Glavnega odbora v decembru preteklega leta pa do danes lahko razdelimo organizacijsko dejavnost vsaj v splošnem na tri važnejša razdobja; v zimski dobi, do meseca marca, je bilo delo usmerjeno pretežno na organizacijsko in številčno krepitev OF. Že v marcu in v naslednjih treh mesecih je bilo delo okrajnih in osnovnih odborov OF posvečeno novemu položaju; marčnim in londonskim dogodkom ter občinskim volitvam.

V nadaljnjih štirih mesecih pa so Osvobodilno fronto, v znatni meri zaposlile množične kulturno-prosvetne in športne manifestacije, zlasti pa številni izleti, pri katerih je sodelovala ali jih neposredno organizirala. (Naj omenimo samo nekatere izmed teh: izlet 8 junija v Postojno ob priliki odkritja spomenika padlim borcem NOB, katerega se je udeležilo okrog 3.000 ljudi. Za obletnico priključitve, ki jo je Primorsko ljudstvo praznovalo v Ajdovščini se je izleta udeležilo 900 članov in nečlanov Osvobodilne fronte. Izleta v Škocijan, istotako ob odkritju spominske plošče padlim borcem okrog 800. Najpomembnejši izmed vseh pa je bil izlet na partizanski tabor v Dolenjske Toplice. Udeležilo se ga je okrog 2.000 bivših borcev, njihovih svojcev, članov OF in raznih množičnih organizacij. Med njimi znatno število italijanskega in slovenskega delavstva iz tovarn. Temu je sledil še posebni vlak s 700 izletnikov na Zagrebški velesejem. Končno naj omenimo še današnji izlet v Tomaj, ki ga je organizirala Osvobodilna fronta Barkovlje, odnosno I. rajona, katerega se je udeležilo samo s področja omenjenega rajona preko 300 pristašev OF in prosvetnih društev. V celoti pa pevski zbor in godba iz Barkovelj, ki sta nastopila ob tej priliki.)

Reorganizacija

V prvem razdobju so zasedale okrajne skupščine, na katerih so bili izvoljeni širši in izvršilni okrajni odbori. S tem so bile v odborih odstranjene znatne vrzeli, ki so nastale tekom dveh let zaradi smrti, preselitve in drugih podobnih razlogov. Tako je prišlo do številnega in vsebinskega ojačenja okrajnih širših in izvršilnih odborov, kar bo nedvomno pripomoglo k uspešnejšemu delovanju OF v okrajih in na bazi.

Z okrajnimi skupščinami na podeželju, pa je obenem prišlo do reorganizacije Osvobodilne fronte po upravno — administrativnih enotah — občinah. Kakor je bilo že ob drugih prilikah objasnjeno, je bila reorganizacija v tem smislu potrebna in nujna predvsem iz dveh razlogov. Prvič zato da se odstranijo nemajhne ovire tehnične narave, ki jih je povzročala krajevnim organizacijam zastarela teritorialna razdelitev in organizacijska struktura po okrajnih odborih; drugič zato, ker zadnja organizacijska ureditev po upravno — administrativnih enotah — občinah je mnogo bolj prikladna, in nudi več pogojev za uspešno politično — organizacijsko delovanje osnovnih organizacij, kakor tudi za pritegnitev vedno večjega števila članov v krog aktivnih sodelavcev Osvobodilne fronte v občini, odnosno na vasi.

V zvezi z reorganizacijo je sedanja razdelitev in organizacijska struktura sledeča: V mestu oziroma na področju Tržaške občine imamo 5 rajonov s širšimi in izvršilnimi odbori. Sem spada tudi openski okraj, ki sicer zajema vasi gornje okolice, ki pa so sestavni del Tržaške občine. Ravno tako imamo tudi na podeželju 5 organizacijskih enot z odbori z naslovom «Odbor Osvobodilne fronte za občino Zgonik, Dolino». itd. — Pomembnim organizacijska preureditev je bila v tej dobi izvršena tudi v zvezi s tako zvanim poklicnim aktivizmom. Vsi rajonski in občinski odbori Osvobodilne fronte, z izjemo dveh, ki pa bosta že v prihodnjih mesecih izvršila enako preosnovo so sestavljeni iz članov Osvobodilne fronte, ki so po svojem vsakdanjem delu in razpoložljivem času posvečali aktivnost v okrajih in na bazi. Odprava poklicnega aktivizma je nedvomno velik korak naprej v smeri prenosa odgovornosti in aktivizacije vedno širšemu krogu članov Osvobodilne fronte, v odborih in izven njih. Obenem pa bo to prispevalo k vedno večji povezavi okrajnih in občinskih odborov z bazo.

Vzporedno z gornjimi preureditvami je bilo znatno število sektorskih in krajevnih odborov spopolnjenih ali povsem obnovljenih. Poleg tega so zlasti mestni rajoni, z izjemo nekaterih sektorjev, izvedli z dobrim uspehom akcijo za obnovo članskih izkaznic in ureditev zaostalih in tekočih članarin. Število članstva se viša.

Vendar ne moremo reči, da se ne bi s sistematičnim delom in z odstranitvijo nekaterih napak in pomanjkljivosti dalo več doseči. Zato bo predvsem potrebno, da se v odborih mestnih rajonov preide iz sistema nalaganja odgovornosti na enega ali dva člana izvršilnega odbora, v kolektivno prevzemanje dolžnosti in izvajanje tekočih nalog. Isto velja za občinske odbore OF na podeželju.

Še vedno obstajajo številni sektorski in krajevni odbori, ki se zaradi organizacijskih pomanjkljivosti, ki največkrat izhajajo iz slabega sestava istih omejujejo na lažje sektorje dela in zanemarjajo važnejše naloge. Zato jih je treba primerno reorganizirati, spopolniti in pravilno usmeriti.

Končno spada sem še vprašanje pridobivanja članstva v vrste Osvobodilne fronte. V zvezi s tem lahko trdimo, da smo daleč od tega, da bi bile z dosedanjim delom izčrpane dejanske možnosti, zlasti v podeželskih občinah.

V tej dobi pa je med našim prebivalstvom prišlo tudi do nadvse pomembne humanitarne in solidarnostne akcije v prid tolminskega prebivalstva in onega v Slovenski Benečiji zaradi prizadetosti po snežnih plazovih. Akcija je zadobila tak razmah, ki je spominjal na ono dobo pred kominformom, ko je bilo delovno ljudstvo enotno, in ko je zavestno in z razpoložljivimi materialnimi sredstvi podpiralo delavstvo, kot je bil primer dvanajstdnevne stavke.

Pobudo za to akcijo so dale žene na bazi, ki pa je že v nekaj dneh zajela vse množične organizacije in zadobila tak razmah, da je sklenilo Podporno društvo prevzeti skrb za njeno koordinacijo.

Kljub strupenim in šovinističnim izjavam tržaškega župana Bartolija, da se ne more zavzeti za stvar, ker gre za tuje prebivalstvo, itd., in kljub molku kominformovskih vrhov in časopisja, je akcija zajela vse prebivalstvo podeželja in z njimi občinske svete (dolinskega in miljskega, sicer nekoliko pozneje), kakor tudi na tisoče družin mesta slovenskega in italijanskega prebivalstva. Zajela je celo nekatere tovarne. Naravno je, da so bili rezultati presenetljivi: v dobrih štirinajstih dneh je bilo zbranega v denarju in blagu za nad 10 milijonov lir vrednosti. Zbrano in nabavljeno blago je bilo v marcu odpeljano in izročeno prizadetim, deloma potom Podpornega društva, deloma potom predstavnikov podeželskih občin.

Zelo pomembno nalogo so izvršili okrajni in osnovni odbori, kakor tudi vse članstvo Osvobodilne fronte v času marčnih izgredov in londonskega barantanja, zlasti pa v pripravah za volitve.

Več konkretnega dela

Vendar moramo na osnovi dosedanjih izkušenj ugotoviti, da so se okrajni in osnovni odbori v letošnjem in preteklem poletnem času vse preveč, skoro enostransko orientirali na izlete. Kajti v tej dobi je bilo v mestu in na vasi vse premalo naše konkretne politične in druge dejavnosti. Čeravno poletni čas ni najboljši za izvajanje neke intenzivne politično - organizacijske dejavnosti, nam pa nudi možnost široke mobilizacije potom množičnih manifestacij in prireditev politične, kulturne, športne in družabne narave. Poleg bogatih izkušenj iz preteklosti imamo konkreten primer v taboru, odnosno «Jesenski vrtni veselici» v Sesljanu, ki je s svojim bogatim političnim, kulturnim in družabnim programom, privabila, proti pričakovanju, veliko število domačega prebivalstva, zlasti mladine.

Proučevanje konkretnih krajevnih vprašanj

Kljub temu in čeprav so bile že zgoraj po nakazanih vprašanjih podčrtane tudi smernice za nadaljnje delo je nujno, da se na osnovi dosedanjih izkušenj dotaknemo še enega vprašanja, ki mora v bodočem delu imeti eno prvih mest. Gre namreč za vprašanje, kako spopolniti dosedanje delovanje okrajnih in osnovnih odborov OF, da bomo dosegli boljše uspehe.

Že na lanskem zasedanju so bile v tem pogledu nakazane splošne smernice. Dejansko se je — ob raznih prilikah v zvezi s pomembnejšimi političnimi in drugimi dogodki, ko je bilo treba izvesti širše in splošne akcije, izkazalo, da so okrajni in osnovni odbori zadostno prožni in sposobni mobilizirati množice. Ne moremo pa trditi, da se je mnogo zboljšalo v pogledu usmeritve istih na obravnavanje in mobilizacijo množic za reševanje lokalnih manjših in večjih vprašanj nacionalne, gospodarske in socialne narave, ki združena predstavlja življenjsko problematiko našega delovnega človeka mesta in vasi.

Sem spada na primer občinska problematika v mestu in na podeželju. Zato je potrebno, da se okrajni in občinski odbori vztrajno prizadevajo, da bi poznali vse probleme na svojem področju, ki spadajo v delokrog občinske dejavnosti. Na sejah je treba razpravljati, kako se bo dalo zainteresirati prizadete in jih združiti v akciji za njihovo uspešno rešitev. Naravno je, da bomo z izboljšanjem dela v tej smeri ustvarili tudi boljše pogoje za uspešnejše delo naših občinskih svetovalcev, odnosno da bomo v podeželskih občinah prispevali k pravilnejši usmeritvi občinskih svetov.

Drug konkreten primer je zelo pereča kmečka problematika. Splošno je znano, da se po tem vprašanju, spričo dejstva, da je pri nas kmetijstvo 95-odstotno v rokah slovenskega človeka, vodi od strani oblasti vedno bolj poostrena diskriminacija. Da je temu tako, nam še posebej potrjuje dejstvo, da so v letošnjem letu ZVU in njej podrejeni organi kazali in še kažejo popolno dizinteresiranost za vse ono zlo, ki je letos prišlo nad našega kmeta (mrčes, suša in končno še toča) in ga spravilo ob 50 do 60-odst. pridelka. Zato je po tem vprašanju potrebna še večja prisotnost okrajnih in občinskih in osnovnih odborov, katerih dejavnost se mora razvijati v glavnem v dveh smereh: popularizirati med kmetovalci njihovo strokovno organizacijsko «Kmečko zvezo» in jih, s tolmačenjem njenih smotrov in ciljev, usmerjati v njene vrste, da si tako okrepijo lastno organizacijo in ustvarijo čim večje jamstvo za samoobrambo lastnih pravic. Po drugi strani pa dajati pobude in aktivno sodelovati pri vseh prizadevanjih in akcijah naših kmetov.

Prav gotovo je še cela vrsta drugih gospodarskih in socialnih vprašanj, katerih se je treba lotiti z vso resnostjo, in ker je še posebej pereče vprašanje šole, vrtcev in slično.

Zato morajo okrajni in osnovni odbori v bodoče posvetiti tem vprašanjem največjo pozornost in si prizadevati za razširitev in izpopolnitev dejavnosti Osvobodilne fronte v tej smeri. V nekaterih podeželskih občinah je sicer že opaziti zboljšanje v tem pogledu. Seje občinskih in vaških odborov OF postajajo vse bolj živahne in zanimive in naravno je, da ne dolgočasijo prisotnih. Potrebno je le z večjo prizadevnostjo nadaljevati po tej poti. Medtem ko si morajo mestni rajoni t. j. okrajni in osnovni odbori vse več prizadevati kot doslej, da bodo spravili svoje delovanje v sklad s sklepi zadnje in današnje seje ter s potrebami prebivalstva svojega področja.

„Socialistična" Bolgarija izganja Turke

V poldrugem letu se je moralo izseliti 185 tisoč bolgarskih državljanov turške narodnosti - Iznebiti so se hoteli tudi Ciganov in jih poslati v Turčijo - Sedaj so meje zaprte in bolgarski Turki obdelujejo tobak, dobili pa so vzgojitelje iz Sovjetske zveze

Mednarodni begunski odbor v Ženevi je razpravljal na svojih zadnjih sejah o vprašanju turških beguncev z Bolgarskega. To je pereče in hkrati zanimivo vprašanje, ki povzroča turški vladi velike skrbi.

Bolgarija, ki ima nekaj malega nad 7 milijonov prebivalcev, šteje tudi 10 odstot., kar pomeni, okrog 700.000 Turkov. Poleg teh je tam 1.3 odst. Ciganov. — Turki tvorijo tri skupine: približno 150.000 tako imenovanih Pomakov, po materinem jeziku Bolgarov vendar muslimanske vere, ki prebivajo največ v Rodopih, dalje nad 50.000 Ciganov muslimanske vere, ki jih imajo bolgarske oblasti za Turke, medtem ko od turške strani tega nočejo priznati in jih tudi nočejo sprejeti v svojo državo. Vsi ostali so pravi Turki po jeziku, poreklu in veri. Kot vidimo, tvori ta skupina pretežni del turške manjšine v Bolgariji.

Leta 1925 sta Turčija in Bolgarija sklenile dogovor, po katerem se je ta obvezala, da ne bo delala nobenih neprilik svojim muslimanskim državljanom, če se bodo hoteli izseliti v Turčijo. Pomisliti moramo, da je tedaj dve leti prej Ata Turk po zmagoviti bitki severno od Smirne prepodil Grke z maloazijske obale in sklenil z Venizelosom (očetom sedanjega grškega politika) pogodbo, ki je postala morda usodna za grški del Makedonije in s tem za bolgarske težnje priti na Egejsko morje ne samo iz gospodarskih temveč tudi iz narodnostnih razlogov. Grki so se iz zgodovinskega stališča nekako odpovedali krajem ob obali Male Azije s tem, da so pristali na izmenjavo prebivalstva, kjer so bili živeli že od klasične dobe, in se morali izseliti v Grčijo. Prav tako so morali Turki, ki so bivali tedaj v Grčiji, zapustiti ta tla in se umakniti v Turčijo.

Toda Venizelos je po vsem velikem porazu svoje domovine napravil vsaj moralni dobiček: rojakov iz Male Azije ni naselil po velikih grških mestih ali jih poslal v taborišča, ampak jim je dal v roke plug in zemljo ter jih poslal v grški del Makedonije, ki je bil naseljen takrat povečini s slovenskimi prebivalci — Makedonci. Hkrati se je rešil ondotne turške manjšine in tako heleniziral Makedonijo, ki jo je dobila Grčija po Balkanskih vojnah 1912—13, kajti priseljenci iz Male Azije so ustvarili v Trakiji grško večino. Tako so izgubili Bolgari važen razlog za prisvojitev grške Makedonije. Ostane še njihova zahteva po gospodarskem izhodu na Egejsko morje. Mirovna pogodba po prvi svetovni vojni jim je priznala svobodno cono v Dedeagaču, to je v pristanišču ob doljnjem toku Marice, ki ga je dobila Bolgarija kljub neugodnemu izidu po drugi balkanski vojni.

Danes ni več Ata Turka in Turčija vsaj začasno ne želi, da bi se njeni sinovi preselili iz Bolgarije, ker pri vseh drugih gospodarskih vprašanjih nima sredstev za rešitev tega vprašanja. Toda Bolgarija je smela pošiljati po pogodbi iz leta 1925 letno največ 1500 Turkov v domovino, od koder so prišli pred približno 500 leti. Sprva jim je dovolila, da so vzeli seboj premičnine in živino s poljskim orodjem, kakor je določala pogodba.

Pred dvemi leti pa so Bolgari odpovedali to pogodbo in so pozvali 250.000 Turkov, da morajo takoj zapustiti bolgarsko zemljo in se preseliti v Turčijo. Turško državno upravo je ta ukrep spravil v zadrego in gospodarske težkoče zlasti še, ker so izgnani Turki smeli vzeti s seboj samo obleko.

Tako je v poldrugem letu število teh izseljencev preseglo 158.000 Turkov, ki jih turške oblasti niso naselile kjerkoli v Anatoliji, temveč povečini zopet na narodnostno osporavanem ozemlju okrog Odrina. V glavnem so bili ti begunci do sedaj poljedelci, ki so obdelovali predvsem tobak. Zato so jih naselili ob obali Egejskega in Črnega morja ter v okolici večjih mest, ki so središča turške tobačne industrije. Delavci in rokodelci so ostali v Carigradu, ostali del je šel v notranjost Turčije. Turška vlada je dobila mednarodne podpore 30 milijonov turških funtov, da je lahko vsaj deloma rešila gospodarsko stran naselitve svojih rojakov.

Toda, ko je trajalo izseljevanje že več mesecev, so Turki opazili, da se skušajo Bolgari iznebiti tudi velikega števila Ciganov, ki niso turškega porekla. V ta namen so se Bolgari posluževali potvorjenih listin in osebnih podatkov. Turki so protestirali proti takšnemu ravnanju, vendar njihovi protesti niso zalegli. Poleg tega Turki sumijo, da so jim z bolgarske strani vtihotapili veliko število kominformovskih agentov. Vse to je dovedlo do tega, da so Turki v oktobru 1951 zaprli proti Bolgariji svoje meje, tako da je že nad leto dni vsak promet z Bolgarijo ukinjen.

Sedaj so začeli protestirati Bolgari, kar je bilo zopet zaman, in končno so se bolgarski vladni krogi vdali. Ni izključeno, da so začeli gledati na turško manjšinsko vprašanje drugače, kot pa so ga gledali sprva. Prej jih je verjetno vodila misel, da se znebijo Turkov iz narodnostnih ozirov in da ustvarijo narodnostno enotnejšo Bolgarijo. Glede Ciganov je treba pripomniti, da so za vse države, zlasti na Balkanu in na vzhodu, precejšnja nadloga. Pravi Turki niso bili dovzetni za kominformovsko propagando in so se v svojem političnem pojmovanju ravnali tudi po Turčiji, ki je sprta s Sovjetsko zvezo. Ker pa imajo v Bolgariji vso oblast v roki razni sovjetski «delegati» kot na primer Rokosovski na Poljskem, so postali bolgarski Turki hkrati nasprotniki bolgarske vlade. To je bil nadaljnji razlog za njihovo preselitev.

Toda s tem da so se izselili številni producenti tobaka, je bolgarsko gospodarstvo občutilo posledice. Zavoljo tega v Sofiji ne silijo več Turkov, naj se izselijo; dali pa so jim nove vzgojitelje, ki so prišli iz sovjetskega Azerbejdžana. Ti so muslimani in znajo tudi turški. Ker ima Sovjetska zveza prav na tem odseku svoje meje razne spore s Turčijo, poznajo novi vzgojitelji do dna obseg taktike, ki jo uveljavljajo Rusi med Armenci in samimi Turki proti predstavnikom turških oblasti v Ankari.

Vse to daje slutiti, da bo izseljevanje Turkov iz Bolgarije vsaj začasno prenehalo. Vsekakor pa preživljamo čase vračanja Turkov v Azijo.

V sedanji krizi iranske proizvodnje petroleja stopa v ospredje Irak. Angleške cevi za iraški naftovod.

MILOVAN DJILAS

Ali se Stalin vrti v krogu?

S tem so postale «železna zavesa», čedalje večja izolacija sveta, hegemonija nad vzhodnoevropskimi deželami in agresivna zunanja politika [illegible]bena nujnost za današnjo ZSSR: morala je ali kreniti po poti socialističnih družbenih odnosov in socialistične zunanje politike s čimer bi moral kapitalizem spustiti «železno zaveso» (kakor v obdobju ok[illegible]) ali se nadalje razvijati in utrjevati kot birokratsko-državnokapitalistična tvorba. Družbene sile, ki bi zmogle proces v demokratično in socialistično smer, so v ZSSR bile in so še preslabe, zato je razvoj moral po poti, po kateri je tudi šel.

To pa pojasnjuje tudi marsikaj drugega, n. pr.: zakaj je ZSSR danes objektivno najbolj reakcionarna sila (ker razbija svetovni trg, namesto da bi ga — varujoč svoj samostojni socialistični razvoj — nadalje podpirala, ko pa ga je kapitalizem ustvaril že v dobi svojega progresivnega razvoja); zakaj sodobni spopad Vzhod-Zahod, odnosno v skrajni liniji ZDA-ZSSR, ni in ne more biti spopad komunizem - socializem-kapitalizem, marveč spopad dveh hegemonističnih blokov, izmed katerih si eden prizadeva upostaviti svetovni trg, da bi si mogel po njem zagotoviti posebne profite, drugi pa razbiti svetovni trg ter ustvariti lastno tržišče da bi mogel ohraniti svoj državnokapitalistični sistem na osnovi nizkih mezd, ropa podjarmljenih narodov in nerentabilne proizvodnje.

To pa pojasnjuje tudi nekaj drugega, mnogo važnejšega: namreč da ni točna Stalinova trditev zasnovana na analogijah druge svetovne vojne, medtem ko je še obstajal svetovni trg, trditev, da so v praksi nasprotja med kapitalističnimi državami večja kakor med njimi in Sovjetsko zvezo, zato so tudi spopadi med njimi verjetnejši kakor med njimi in Sovjetsko zvezo. To spet ne pomeni, da nasprotja med kapitalističnimi državami ne morejo rasti in da ne bodo naraščala, niti da ne bodo povzročila konflikta, toda vse dokler ne bo kolikor toliko enotnega svetovnega trga, bo ostalo nasprotje Vzhod-Zahod, v skrajni liniji ZDA-ZSSR, prevladujoče, to pa more in mora na tej in na oni strani pritegovati v svoj krog razne države celo ne glede na njihov notranji sistem (ker ne gre za nasprotje kapitalizem - socializem, marveč za razbijanje svetovnega trga, česar sodobne proizvajalne sile ne glede na to, ali so ali niso kapitalistične, ne morejo vzdržati, ne da bi propadale).

Izhajajoč iz postavke, da je po razbitju svetovnega trga zožena možnost za plasiranje blaga in kapitala, je Stalin tudi smatral za zastarelo Leninovo tezo o tem, da sodobni (zahodni) kapitalizem «tudi vzlic gnilosti kapitalizma... v celoti raste mnogo hitreje kakor poprej». Ta trditev je vsekakor točna za vrsto kapitalističnih dežel, toda šele solidna statistična in drugačna ekonomska analiza bi mogla pokazati, ali to drži tudi za *kapitalizem v celoti*, se pravi za kapitalizem vzet neodvisno od narodnostnih meja. Vsekakor drži da kapitalizem v celoti še nadalje razvija proizvodnjo.

Vse te postavke o sodobnem kapitalizmu, ki se drže bolj ali manj — toda samo formalno — klasičnih Leninovih postavk, starih štirideset let kakor da se ni v kapitalizmu nič spremenilo, so osnova Stalinovi zunanji politiki in njegovi trditvi, da so nasprotja med kapitalističnimi državami praktično večja kakor med zahodnim in vzhodnim blokom.

S tem v zvezi vsekakor da objasniti možnost, da vlada ZSSR ne bo začela prva agresije, marveč da pritajeno čaka na razvoj nasprotij v kapitalističnem taboru; s tem pa njena agresivna politika in agresivni ter reakcionarni značaj družbenega sistema ZSSR še nista prenehala objektivno obstajati kot taka. S tem se dejansko razlaga kot možnost samo tole: Sovjetska zveza more biti začasno zadovoljna z dosedanjimi osvojitvami, ker glede na sorazmerno nizko stopnjo svojih proizvajalnih sil in zaradi notranjih težav na poti k nadaljnji krepitvi državnega kapitalizma ne more naglo prebaviti tako izdatnih zalogajev. Toda to more biti samo «miroljubna» faza v njeni vsevdilj isti osvajalni politiki, ki izhaja iz notranje narave njenega sistema. Nizke realne mezde, nerentabilnost proizvodnje ter z vsem tem povezani sistem zatiranja in izkoriščanja delovnih množic v ZSSR, ob tem neomejen in stihijski porast birokracije, birokratske despotije in birokratskih privilegijev — vse to bi spravilo sistem kot celoto v popolno zagato, če bi ne mogel ropati drugih narodov in izvajati agresivne, osvajalne politike. (12)

V resnici pa vse to kar se dogaja v ZSSR, vsa ta idejna zmeda in duhovni zastoj na vseh področjih čedalje manj prikrito falzificiranje socializma, čedalje manj brzdano kitenje z revolucionarnimi in socialističnimi frazami tudi ni nič drugega kakor simptom, da se je že začela pritajena in nevidna kriza «sovjetskega» sistema in da je ni mogoče trajneje obrzdati z nikakršnimi ukrepi, marveč da jo bo nasprotno prav ostritev birokratskega kurza čedalje bolj širila in poglabljala. Omenjeno Stalinovo delo potrjuje vse to jasneje kot kar koli drugega, kar je bilo objavljeno v tej deželi po famozni resoluciji Kominforma 1948 proti socialistični Jugoslaviji.

V takih mednarodnih pogojih obstoji za socializem in za socialiste edina, in to dobro znana pot: boriti se proti vsakršni izoliranosti, proti ropanju, zatiranju in podrejenosti, boriti se za rentabilnost proizvodnje, a se tudi braniti pred rentabilnejšo kapitalistično proizvodnjo, kadar ta ogroža še slabotne socialistične sile in socialistični razvoj; ne se vmešavati v način življenja in v razvojne oblike drugih narodov, toda braniti lastne oblike in svojo razvojno pot; boriti se stalno in odločno za demokracijo za to, da ta dobi realno ekonomsko vsebino to da boriti se vztrajno tudi proti vsem oblikam monopola v demokraciji: boriti se za demokratične, enakopravne odnose med narodi, državami in gibanji, nenehno razvijati sodelovanje med njimi; boriti se za mirno poravnavo sporov, toda tolči se do zadnje kaplje krvi za svojo neodvisnost, svobodo itd.; skratka — sodelovati z vsemi, povsod in v vsem, toda ne priznati nikogar, nikjer in nikdar za gospodarja.

Kapitalizem in socializem moreta danes mirno živeti drug ob drugem. Pogoji so takšni, da na svetu ne more več obstajati samo čisti kapitalizem, marveč se ob njem poraja tudi socializem, ali se vsaj poraja kot oblika na prehodu iz starega kapitalizma k socializmu (pri nas pa tudi kot socializem); kapitalizem in socializem ne le moreta, marveč tudi morata živeti vzporedno. Toda državni kapitalizem in kapitalizem ali državni kapitalizmi morejo samo začasno vzdrževati mirne odnose med seboj. Čeprav tarejo človeški rod najstrašnejša, najbolj surova najbolj pošastna nasprotja gre vendarle enotnosti, enotni in skupni zgodovini naproti. To je stvarnost, lepa ali grda, kar ni važno za tok zgodovine — pa čeprav je ljudem še tako težka. Ako se hočejo rešiti iz te in takšne stvarnosti, jo morajo spremeniti.

Zaključil bom razglabljanje o tem, kakšen je vrhunec «teoretične», «socialistične» in «marksistične» misli v tem cesarstvu povprečnosti in sivine.

Vendar pa se zdi, da je Stalin v tem pošastnem cesarstvu mediokritet, uniformiranih možganov in drobnih uradniških karier, ki nastajajo prav tako v znanosti in umetnosti kakor za pisalno mizo, še vedno najpametnejši človek, čeprav se mora njegov razum na stara leta vse bolj odkrito ukvarjati s falzificiranjem materializma in socializma, vsiljivo in arogantno poudarjajoč da ima edino on pravico nastopati v njegovem imenu. Vse to kažeta tudi dva njegova članka, oni o jezikoslovju in ta o ekonomskih teoretičnih problemih. Dnevne, celo prevladujoče — vse do teh Stalinovih člankov — teorije v ZSSR o teh vprašanjih so tako bedaste, neznanstvene, plitve in otročje, da se človek vendarle mora vprašati, kako in zakaj je moglo in moralo priti do tega, da v tej veliki deželi in v velikem ruskem narodu, kjer so celih sto petdeset let pred Stalinom blesteli vsakovrstni talenti, kako je moglo in moralo priti do takega poniževanja človeške in znanstvene misli, da je moral sam Stalin od zgoraj ugotoviti notorne večne resnice, kakor so: jezik je občevalno sredstvo med ljudmi, ali — ni in ne more biti proizvodnje in proizvajalnih sil brez proizvodnih odnosov, brez družbenih odnosov. Ko človek posluša in bere te bedarije vseh vrst ki si jih izmišljajo plesnivi uradniki, «zadolženi» za razvoj znanosti umetnosti in filozofije, si ne more kaj, da bi ne priznal, da si je birokratski genij in voditelj Stalin povsem upravičeno pridobil tako ta naslov kakor to vlogo, ker je pametnejši od vseh njih, čeprav je tudi to točno, da je moral — če si je hotel pridobiti ta naslov in vlogo — zadušiti in pokositi vse, kar je bilo ali moglo biti nadarjeno, da bi se njegova povprečna pamet, znanje in talent mogli povzpeti nad povprečje uradniške povprečnosti.

Vse drugače pa je, če si ogledamo te nove, kakor tudi stare Stalinove teorije skozi prizmo marksizma. Tedaj je s Stalinovo pametjo in znanjem mnogo bolj žalostno kakor če ga primerjamo s številno in brezobličnо gmoto njegovih uradnikov v teoriji filozofije, estetike biologije, zgodovine, jezikoslovja itd., itd. Toda to bi bila napačna metoda, ker imajo Stalinove teorije z marksizmom in socializmom toliko zveze, kolikor gospod bog s klobučarjem, vsa njegova pamet, dar in ves «marksizem» in «socializem» teh teorij pa so pravzaprav samo v tem, da se prikažejo kot marksizem in socializem, da se maskirajo z njimi, v politiki pa se skrivajo za miroljubnostjo, demokratizmom in podobnim. Farizejstvo v vprašanjih teorije in znanosti je moralo nujno — že s tem ker je bilo hkrati izraz in nosilec oblasti v vsem in nad vsemi področji človeške dejavnosti — roditi neštete in pošastne oblike farizejstva v neposredni politični in družbeni praksi birokracije ter je pravzaprav tudi postalo tisti «stalinski stil» v delu in stilu tudi najnavadnejšega «sovjetskega» uradnika in novinarja ter se je tako — povejmo mimogrede — tudi globoka in lepa Leninova parola o nerazdružljivi povezanosti z množicami kot osnovni lastnosti proletarskega revolucionarja in Boljševiške partije dejansko spremenila v birokratsko spretnost varanja množic s pomočjo Stalinove partije (podobno je tudi s proletarskim internacionalizmom).

(Nadaljevanje sledi)

---

(12) V tej zvezi zveni kot surova ironija in roganje zatiranim narodom Stalinova trditev o tem, da daje Sovjetska zveza «visoko kvalificirano» in ceneno tehnično pomoč Kitajski ter vzhodnoevropskim deželam, kakršne bi jim — kakor on pravi — ne mogla dati nobena kapitalistična dežela, kar seveda, četudi bi bilo točno, ne spremeni niti malo dejstva, da je ta «pomoč» dejansko samo oblika — recimo manj grda od kapitalistične — gospostva in eksploatacije.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno z nespremenjeno temperaturo. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 17.2, najnižja 14.6 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 18.30: Iz naše ljudske revolucije. — **Trst II.:** 19.00: Slovenščina za Slovence. 20.00: Koncert pianista Gojmira Demšarja. — **Trst I.:** 18.00: Glasbena ura Mozartovih, Brahmsovih in Ravelovih del. — **Slovenija:** 17.50: Tomšičeva brigada v oktobrskih dneh. 19.40: Poje tenorist Anton Dermota.

Nadaljnji umik francosko-vietnamskih čet

Siloviti napadi Vietminhovih sil v dolini Rdeče reke - Francoska vlada bo v petek poročala skupščini o položaju v Indokini

HANOJ, 22. — Francoske čete so bile danes ponovno prisiljene umakniti se proti Hanoju pod pritiskom silovitih nasprotnikovih napadov tako v dolini Rdeče reke kakor tudi ob Blacarioeru. Francosko glavno poveljstvo, ki je ukazalo umik, je izjavilo, da je bil umik izveden pod ugodnimi pogoji.

Po tem umiku nimajo Francozi več nobenega položaja zapadno od črte, ki gre skozi Nghialo od severa proti jugu. Francoske čete so dobile ukaz, naj se umaknejo tudi iz Vanjena, ki leži 44 milj južno od Črne reke. V teku so siloviti boji.

Francozi se boje da bo Vietminh izkoristil slabo vreme, ki divja nad pokrajino Phanthiet, in napadel mesto. Francoski glavni stan je ukrenil potrebno, da bi se upri morebitnemu napadu in poslal ojačenja. V Phanthietu je postaja popolnoma porušena, železniški most in železniške pragove pa je odnesla voda. Letališče je popolnoma izolirano. Dež pada brez prestanka in voda še narašča v že poplavljenem mestu.

Francoske vietnamske čete so se zbrale severno od Črne reke. Skupina padalcev in pripadnikov Thaja se umika proti zapadu pred 6 Vietminhovimi bataljoni. Dva dni že divjajo trdi boji med Vietminhovimi silami in to skupino, ki prejema hrano in strelivo s padali. Kljub vremenskim neprilikam napada letalstvo brez prestanka Vietminhove sile.

Umik francosko vietnamskih sil ob Črni reki je povzročil padec Nghiala, kar je dovolilo Vietminhovim četam, da so se pomaknile proti jugu in severovzhodu ter nameravajo obkoliti francoske čete. Posadko Gjahoja so med umikom rešili obkolitve padalci, ki so napadli Vietminhove sile izza hrbta. Kakor poročajo naknadno, se je oddelku padalcev, ki se je pred 6 Vietminhovimi bataljoni umikal proti Crni reki, posrečilo vzpostaviti povezavo s prvimi oddelki ojačenj. Do povezave je prišlo okrog 25 km zapadno od Nghiala.

Vojaški opazovalci v Hanoju domnevajo, da skuša Vietminh sedaj zavzeti utrjeno francosko postojanko Son La 195 km od Hanoja. S tem bi nastala nevarnost za državo Laos, katere meje so od tega področja oddaljene okrog 50 km.

Kakor javljajo iz Pariza, bo francoska vlada v petek poročala skupščini o položaju v Indokini.

Na današnji vladni seji je minister za narodno obrambo René Pleven poročal članom vlade o vojaškem položaju v Indokini. Ob zaključku seje je vladni glasnik pojasnil, da so Vietminhovi napadi usmerjeni proti državi Thai. Glasnik je nadalje dejal, da je general De Linares osebno prevzel vodstvo operacij na področju ob Črni reki.

SAJGON, 22. — Računajo, da je siloviti tajfun, ki je v ponedeljek divjal nad Phanthietom povzročil okrog 208 mrtvih, vendar števila žrtev doslej še ni bilo mogoče točno ugotoviti. Voda je odnesla s seboj številna trupla. V bolnici poplavljenega mesta je 150 francoskih vojakov. Številne ranjence so odpeljali z ladjami, ki bodo prispele jutri v Sajgon.

Vse komunikacijske zveze z južno Indokino so neuporabne. Polovica Sajgona je ostala brez vode in električnega toka; samo na teh napeljavah je neurje povzročilo 1 milijardo 700 milijonov frankov škode.

Železniška postaja v Sajgonu je bila popolnoma uničena, mostove pa je voda odnesla.

Glasnik francoskega ministrstva za pridružene države je danes zvečer izjavil, da bi bile francoske sile zaradi trenutne Vietminhove ofenzive lahko prisiljene izprazniti še druge utrdbe v severni Indokini. Dodal pa je, da je položaj vsekakor manj nevaren kakor ob ofenzivi Vietminha pred dvema letoma, ko je šel v Indokino maršal De Lattre De Tassigny. Glasnik je nadalje izjavil, da bi po mnenju francoskega poveljstva pomenili ti napadi le postransko ofenzivo in da bi medtem Vietminh lahko vsak trenutek vrgel glavnino svojih sil proti delti Tonkina, kjer trenutno delujejo le izvidnice.

ANGLEŠKI OBRAMBNI MINISTER O KOREJSKI VOJNI

Na korejskem bojišču se bori 750.000 Kitajcev

General Clark je ponovno zahteval od Washingtona izmenjavo čet, ki trenutno vzdržujejo napade «zahrbtnega» sovražnika

LONDON, 22. — V lordski zbornici je danes govoril angleški obrambni minister lord Alexander in dejal med drugim: Čeprav se je vojaška dejavnost na Koreji znatno povečala od preteklega julija, ne pomeni to važne spremembe v splošnem vojaškem položaju. V veliki večini severnokorejskih napadov v zadnjih časih so nasprotniki uporabili le majhne sile. Vendar so se na nekaterih točkah pokazale njihove sile mnogokrat naravnost fanatične, kljub velikim izgubam. Čeprav so Združeni narodi zopet zavzeli zgubljeno ozemlje, je majhno število izpostavljenih položajev prešlo v sovražne roke. Vsekakor pa ni uspel nasprotnik na nobenem področju osvojiti položajev naše obrambne črte.

Sovražnik pa bi lahko vsekakor sprožil obsežnejši napad, ne da bi ga mi predvideli, je nadaljeval Alexander. Poveljstvo Združenih narodov meni, da bi nasprotniku uspelo v takem primeru prodreti v globino, a da bi nikakor ne mogel izkoristiti morebitnega razbitja fronte.

Po mnenju lorda Alexandra imajo nasprotniki trenutno okrog milijon mož, od teh 750 tisoč Kitajcev. Pri tem niso računane zračne sile severno od reke Jalu. Linister je nato poudaril, da se večajo tudi nasprotnikove zračne sile in da se je število letal vrste Mig od 1000 v prejšnjem mesecu povečalo na 1200.

Obrambni minister je za tem javil, da so Združeni narodi izgubili doslej na Korej 350.000 mož, od teh 50.000 padlih. Od začetka mirovnih pogajanj so se izgube povečale za 130.000 mož. Angleške izgube od začetka korejske vojne do danes so dosegle 3.400 mož, med temi 500 mrtvih. Izgube ostalih držav Commonwealtha pa znašajo 2.000 mož.

Z bojišč poročajo o srditih bojih na nož okrog posameznih gričev na srednjem področju. General Clark je izjavil, da bodo morale ostati sedanje čete na bojišču še nadalje izpostavljene napadom zahrbtnega sovražnika, ako ne bo v kratkem poskrbljeno za izmenjavo, kakor je že nekajkrat zahteval od Washingtona.

POSLEDICE DOLGOTRAJNEGA NESPORAZUMA MED ANGLIJO IN IRANOM

Uradna prekinitev diplomatskih odnosov

Iranski diplomati bodo zapustili London v enem tednu - Z angleškega poslaništva v Teheranu so odstranili grb in zastavo

LONDON, 22. — Kasno popoldne so na angleškem zunanjem ministrstvu potrdili, da je Iran obvestil Anglijo o prekinitvi diplomatskih odnosov med obema državama, ki stopi v veljavo prihodnji teden.

Člani iranskega konzulata bodo zapustili London v enem tednu. Potrdilo o odločitvi iranske vlade je prejelo angleško zunanje ministrstvo tudi od svojega diplomatskega predstavnika v Teheranu. Po vesteh iz Teherana je danes iranski zunanji minister Fatemi poleg drugih diplomatskih osebnosti sprejel tudi sovjetskega opolnomočenca. Sovjetski predstavnik je ob tej priliki izrekel protest v zvezi z novicami objavljenimi v iranskem tisku, češ da so sovjetske pomorske enote podprle tihotapstvo orožja, ki je bilo namenjeno prevratniškim elementom v pristaniščih severnega Irana. Zunanji minister je odvrnil sovjetskemu diplomatu, da se bo ministrstvo zainteresiralo za stvar in če se bo vest izkazala za neresnično, bo izdan uradni demanti.

Iran je obenem s prekinitvijo diplomatskih odbosov uradno obtožil angleške funkcionarje, da skušajo s spletkarjenjem in vmešavanjem motiti red in varnost v državi. Anglija in Perzija sta povezani z diplomatskimi vezmi že od leta 1859. V noti, ki je bila danes izročena angleškemu opolnomočencu v Teheranu je rečeno, da je londonska vlada ilegalno podpirala anglo-iransko petrolejsko kampanjo v sporu s Teheranom in preprečevala zaključek sporazuma. Poleg tega, pravi nota, so nekateri uradni predstavniki angleške vlade s spletkarjenjem in vmešavanjem ustvarili težave, da bi na ta način kalili red in varnost te države.

Z angleškega poslaništva so danes sneli velik lesen grb in angleško zastavo, ki je visela nad vhodom v palačo. To se je zgodilo po ukazu Middletona, čim je prejel uradno obvestilo o prekinjenju odnosov.

Mosadekova nota pravi: Imam čast obvestiti vas o odločitvi iranske cesarske vlade, da so prekinjeni diplomatski odnosi z vlado njegovega veličanstva. Iranski vladi je zelo žal, da so jo razmere prisilile do te odločitve. Moja vlada se je vedno trudila, da bi petrolejski spor ne škodoval prijateljskim odnosom med obema vladama. Moja vlada je nadalje prepričana, da bi odnosi med obema državama nikdar ne dosegli tega stanja, ako bi britanska vlada posvečala potrebno pozornost namenom iranskega naroda in iranske vlade, ki se zavzemata le za zavarovanje kršenih pravic.

V noti je izraženo upanje, da bo Anglija uvidela, na kateri strani je pravica ter spremenila svojo politiko na način, ki bo ponovno ustvaril ugodno ozračje.

DIJAKARTA, 22. — Največji ognjenik na svetu, Krakatau, ki je 1883 povzročil smrt 36.000 ijudi in so njegov takratni izbruh čutili po vsem svetu, je pričel ponovno delovati. Krakatau je majhen otok med Javo in Sumatro. Radio Palembang na Sumatri pravi, da se že pripravljajo na evakuacijo prebivalstva z otoka. Begunce bodo nastanili na Javi in Sumatri. Indoneški vulkanologi so ugotovili, da se že nekaj tednov kadi iz žrela in da je pepel pobelil bližnje majhne otoke. Ker pa je vulkan sedaj nenadno prenehal «kaditi», se vulkanologi boje, da se je zamašil in torej lahko vsak čas izbruhne.

Pred izbruhom 1883 leta je bil Krakatau visok 800 metrov. Po eksploziji pa je ostal tam le nizek otok z jezerom v bivšem žrelu. Takrat je 15 m visok val udaril ob zapadne obale Jave. Eksplozijo so različno občutili v Carigradu, v Avstraliji, na Filipinskem otočju in na Japonskem. Prah, dim in pepel je odneslo 17 milj visoko, kar je povzročilo čudovite nebne pojave. Naslednjo erupcijo si je vulkan privoščil 1928 leta, vendar brez posebne škode.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Angeli noči», C. Lombard, B. Aherne.
Excelsior. 16.30: «Nasilada», C. Dauphim, G. Morlay, J. Gabin.
Nazionale. 16.30: «Trgovec z belim blagom», E. Rossi Drago, M. Lawrence, E. Manni.
Fenice. 16.30: «Proti svetlobi», R. Ruth, D. Clark, R. Massey.
Filodrammatico. 16.00: «Diplomatski kurir», T. Power, P. Neal.
Arcobaleno. 15.30: «Zadnji izobčenec», A. Murphy, Y. Dugard, Peters, Bette Davis.
Astra Rojan. 16.30: «Tri skrivnosti», E. Parker, P. Neal.
Alabarda. 16.00: «Don Camillo», Pointa», R. Reagan, F. Fleming.
Armonia. 15.30: «Obleganje Forte
Ariston. 16.00: «Zaročenka vsehs»,
Aurora. 14.15: «Veliki Caruso»,
Garibaldi. 15.00: «Cilj X», M. Stevens, A. Nicol, R. Douglas,
Ideale. 16.00: «Alina», A. Nazzari G. Lollobrigida.
Impero. 16.15: «Prepovedani mož», B. Davis.
Italia. 16.00: «Don Camillo», Fernandel, G. Cervi.
Biale 16.00: «Trigger, čudežni konjič», R. Rogey.
Kino ob morju. 15.00: «Zgubljeni spomini», G. Philips.
Moderno. 16.00: «Rudniki kralja Salamona», D. Kerr, St. Granger
Savona. 15.00: «Waterloojski most», W. Leigh, R. Taylor.
Vittorio Veneto. 16.00: «Dva tedna ljubezni», J. Powell.
Azzurro. 16.00: «Razkropljeno pleme», U. Grey.
Belvedere. 16.00: «Bazar norosti»
Marconi. 16.00: «Zaseda»,
Massimo. 16.00: «En zaročenec za dve», B. Hutton, D. Lamour,
Novo cine. 16.00: «Oh to moje noro srce», D. Andrews.
Odeon. 16.00: »Sanje zaljubljencev», A. Todd, Cl. Rains.
Radio. 16.00: «Ana Lucasta», P. Goddard, B. Crawford.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

5.30 Prva jutranja poročila. 5.45 Jutranja glasba. 6.45 Kaj je danes novega. 7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 13.30 Poročila. 13.45 Od včeraj do danes. 13.50 Domači zvoki. 14.20 Po svetu okrog. 18.30 Iz naše ljudske revolucije. 18.40 V narodni pesmi okrog sveta. 19.15 Poročila. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.00 Novi svet. 12.10 Koncert vojaške godbe Northstaffordshireskega polka. 12.45 Poročila. 13.00 Slovenski motivi. 13.30 O sokolstvu razdelitvi frižaškega prebivalstva. 13.40 Lahke melodije. 14.00 Poročila. 14.15 Klavirski jazz. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Vesela glasba. predavanje. 18.45 Vesela glasba. 19.00 Slovenščina za Slovence. 19.20 Pestra operna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Koncert pianista Gojmira Demšarja. 20.20 Glasbena medigra. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Namišljeni bolnik, veseloigra v 3 dejanjih. 23.00 Večerni ples. 23.15 Poročila. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.

11.30 Operna glasba. 12.15 Zenska ura. 12.30 Vesele pesmi. 13.25 Melodični orkester pod vodstvom G. Cergolija. 14.25 Ritmi iz Južne Amerike. 18.00 Glasbena ura Mozartovih, Brahmsovih in Ravelovih del. 20.35 Napevi in melodije iz Culver City. 21.00 «Lov na zaklad», igra, ki jo izvaja radijska igralska skupina pod vodstvom Nina Melonija. 23.30 Nočni harlem.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 12.30 Poročila. 12.40 Pojeta vokalni kvintet «Niko Stritof» in ženski vokalni kvartet. 13.15 Fantazije in mediigre iz oper. 16.00 Koncert po željah. 17.10 Zabavna melodije. 17.50 Tomšičeva brigada v oktobrskih dneh 1943. 18.00 Poje pevski zbor Slayec iz Trbovelj. 18.40 Iz solistične glasbe (plošče). 19.40 Poje tenorist Anton Dermota. 20.10 Lahka slovenska orkestralna glasba. 22.00 Poročila.

ŠPORTNI DNEVNIK

ITALIJANSKI NOGOMETAŠI NA MILANSKEM STADIONU

POSLEDNJI TRENING NI ZADOVOLJIL

MILAN, 22. — Italijanski nogometaši so pred odhodom na Švedsko danes zjutraj imeli v Milanu poslednji trening. Postava prvega polčasa: Moro, Bertuccelli, Cervato, Magli, Giovannini, Piccinini, Boniperti, Pandolfini, Vivolo, Lorenzi, Fontanesi.

Bugatti je v drugem delu igre zamenjal Mora, namesto Fontanesija je nastopil Muccinelli, nekaj minut po začetku pa je zapustil igrišče Cervato in dal prostor Cattozzu.

Sodil je Meazza, gole pa so dali: Vivolo v 5., Lenuzza (A.) v 12. in Lorenzi po soloakciji v 13. minuti prvega polčasa, ki je trajal 37 minut. V drugem delu (31 minut) so bili uspešni: Lorenzi v 2., Vivolo v 17. in Boniperti v 21. minuti.

Nasprotnik reprezentance: rezerve Atalante, ki so resno zaposlile ase.

Moštvo ni zadovoljilo. Največ je občinstvo ploskalo srednjemu napadalcu... rezerv Atalante. Lorenzi in Boniperti sta se trudila, da bi dala napadu potrebno odločnost, a sta tudi ona dva grešila v direktnem kontaktu z nasprotnikom. Na levem krilu je Fontanesi igral netočno in brez idej; šele z Muccinellijevim prihodom se je ta sektor izboljšal. Od branilcev je odgovarjal Bertuccelli, koristen tudi v ofenzivnih akcijah. Ostali so neupravičeno podcenjevali partnerje.

Ob 18.15 so igralci odpotovali z vlakom v Zuerich, odkoder bodo odpotovali z letalom v Stockholm. Poleg trenerja Meazze in funkcionarjev so odpotovali naslednji igralci: Moro, Bugatti, Bertuccelli, Cervato, Cattozzo, Mari, Magli, Giovannini, Piccinini, Boniperti, Pandolfini, Vivolo, Lorenzi, Fontanesi, Muccinelli.

Avstralski uran za Ameriko

CANBERRA, 22. — Ministrski predsednik Menzies je izjavil na tiskovni konferenci, da bo v kratkem prišlo do sporazuma z Ameriko glede avstralskega urana. O ceni Menzies ni hotel govoriti, povedal je le, da bo ta odvisna od kakovosti urana. Iz poučenih virov pa se je zvedelo, da bo cena za Avstralijo zelo ugodna.

Medtem dotekajo vedno večje skupine ljudi na področje ležišč v osrčju severne Avstralije. Tam dokončujejo zgradnjo mesteca za nove pionirje.

V zvezi s sporazumom z Ameriko poroča avstralski radio, da bo Menzies po gospodarski konferenci Commonwealtha, ki bo novembra v Londonu, odpotoval v ZDA. Kakor domnevajo, bo sporazum predvideval dolarsko posojilo, odgovarjajoče 10 milijonom avstralskih funtov. To posojilo bo potrebno za izkoriščanje rudnikov in bo odplačano z uranom.

Avstralska ležišča urana so najbogatejša, kar so jih odkrili doslej.

Umrl je pogumni sodnik

BRINGHTON, 22. — Včeraj ponoči je umrl v Bringhtonu v starosti 54 let Jimmy Jewell, nogometni sodnik, ki je dosodil najbolj slavno enajstmetrovko v zgodovini nogometa.

Leta 1938. je v finalni tekmi za angleški pokal med Prestonom in Huddersfliedom dosodil proti slednjim enajstmetrovko, ko je do konca podaljškov manjkalo samo petnajst sekund. Stanje v golih pa je bilo 0-0. Mutch je to kazen realiziral in Preston je osvojil pokal. O tem je v tistem času govoril ves športni svet.

Jewell je pred leti zapustil sodništvo in postal prvi televizijski komentator za nogomet pri BBC.

NEAPELJ, 22. — Danes so prispeli v Neapelj egipčanski nogometaši, ki bodo v nedeljo nastopili proti B reprezentanci Italije.

Nausch odstopil!

DUNAJ, 22. — Zvezni kapetan avstrijske nogometne reprezentance Walter Nausch je podal demisijo zaradi dvojnega poraza državnih reprezentanc proti Franciji. Na Dunaju menijo, da izvršni odbor avstrijske nogometne zveze, ki bo jutri začel z zasedanjem, tega odstopa ne bo potrdil.

Boscolo zadovoljil

MILAN, 22. — B italijanska reprezentanca je porazila juniorje Pro Patrie z rezultatom 7-0. V drugem polčasu je nastopil tudi Tržačan Boscolo, ki je tudi zabil gol.

V TEM TEKMOVANJU NASTOPAJO TUDI TRI MOŠTVA STO

V nedeljo začetek primorske podlige

V nedeljo 26. t. m. se bo začelo nogometno prvenstvo druge slovenske lige. V okviru primorske podlige bodo nastopila tudi tri moštva iz angloameriške cone STO: Ilirija, Zarja in športno društvo iz Trsta, ki do bližnjega občnega zbora še nima imena.

V prvem kolu bodo nastopile vse tri naše enajstorice na tujih igriščih. V Ajdovščini bodo proti domači Mladosti gostovali igralci tržaškega društva, Ilirija s Proseka-Kontovela bo nastopila proti Vipavi, Zarja iz Bazovice pa v Solkanu proti Braniku.

Konkurenca v tem primorskem prvenstvu bo zelo ostra; zlasti vzbuja pozornost moštvo iz Vipave, v katerem nastopajo nekateri znani nogometaši, ki so trenutno v Vipavi na odsluženju vojaškega roka.

Naslednjo nedeljo bo tudi tržaško občinstvo na stadionu «Prvi maj» lahko gledalo prvo tekmo tega prvenstva. Nastopila bosta dva domača nasprotnika, tržaško društvo in Zarja, Ilirija pa bo gostovala v bližnji Sežani proti istoimenskemu klubu.

Vsa tri tržaška moštva se vestno pripravljajo na začetek prvenstva. V glavnih obrisih so tudi že določili postave za prve tekme.

POPRAVEK

V naši včerajšnji številki se nam je v naslovu poročila o šahovskem turnirju v Stockholmu vrinila tehnična pomota. Naslov se pravilno glasi: Gligorič na petem mestu z Averbachom, Szabom in Stahlbergom.

Pokriti bazen v Splitu

SPLIT, 22. — Te dni so se splitski plavalci preselili v novi zimski bazen. Ta še ni popolnoma izvršen, vendar je v njem že možno trenirati. Plavalci in vaterpolisti Jadrana se pripravljajo na gostovanje po Zahodni Nemčiji.

NOGOMETASI SLOV. DRUŠTVA !

Vsi člani nogometne sekcije Tržaškega športnega društva naj se zglasijo danes v jutranjih urah na začasnem sedežu v Ulici Machiavelli št. 13/II. zaradi važnih obvestil.

V petek ob 17. uri trening moštva na stadionu «Prvi maj». Prosimo za točno udeležbo zaradi fotografiranja.

Harangozo zmagovalec na turnirju prvakov

PARIZ, 22. — Na namiznoteniškem turnirju prvakov v Parizu je Jugoslovan Vilim Harangozo zabeležil veliko zmago. V odločilni igri je porazil Francoza Amourettija z rezultatom 19-21, 21-7, 21-15, 21-16. Na ta turnir so bili povabljeni poleg drugih tudi prvaki Holandske in Švice ter bivši večkratni svetovni prvak Bergman.

Jutri in pojutrišnjem bo Harangozo imel dva ekshibicijska nastopa v okolici Pariza, nato pa bo odpotoval na mednarodno avstrijsko prvenstvo, kjer bodo nastopili še Dolinar, Gabrič in Vogrinc.

Slaba sestava teniškega moštva ZDA

NEW YORK, 22. — Ameriška teniška zveza je določila svoje moštvo, ki bo od 18. do 20. decembra igralo v Avstraliji proti zmagovalcu medconskega finala Indija - Italija. Postava moštva: Vic Seixas, Hamilton Richardson in Clark Straight.

Predvidevajo sicer, da bodo ZDA prišle v finale proti Avstraliji, vendar pa je to moštvo najslabše, kar jih je nastopilo v zadnjih letih v finalu Davisovega pokala. Vic Seixas je najboljši igralec ZDA, toda Richardson je šele deveti na rang-listi, Clark pa celo enajsti.

Dick Savitt, igralec št. 2, je v sporu s federacijo in je že lansko leto naznanil, da ne misli več nastopiti v tekmovanju za Davisov pokal. Tretji igralec Tony Trabert je v mornarici (pred tedni je igral celo v Splitu med obiskom ameriških ladij), Herbert Flam pa je vpoklican k vojakom.

Maratonski tek simbol vzdržljivosti

(AIS) — Pomlad pomeni za maratonske tekače začetek novega treninga. Atleti, ki so se tudi pozimi utrjevali in pripravljali na tekmovanja v tem najbolj napornem teku na progi 42,263 km, kar zahteva velike vzdržnosti preizkušajo spomladi svoje moči

Eden najzanimivejših spomladanskih maratonskih tekov je vsako leto 19. aprila v Bostonu, to je na «Dan domoljubja». V zgodovini bostonskih maratonskih tekov so v 56 letih 19-krat zmagali tuji maratonski tekači. Rekord v bostonskem maratonskem teku, katerega start je v nekem predmestju, cilj pa sredi mesta, znaša 2 uri in 39 sekund. Ta rekord je leta 1947 postavil korejski maratonski tekač Yun Bok Suh.

Na letošnjem maratonskem teku je zmagal tovarniški delavec iz Guatemale, Doroteo Flores. Ko je pritekel na cilj, je bila drugi tekač oddaljen od cilja še 1,6 km. Ob progi in na cilju je bilo zbranih 600.000 gledalcev.

Odkar je grški vojak Pheidippedes leta 490 pred Kr. pritekel iz Maratona v Atene z novico, da so ustavili vdor Perzijcev, je beseda maraton simbol za vzdržljivost. Ko je pritekel Pheidippedes v Atene, se je od utrujenosti zgrudil in umrl od izčrpanosti. Ko so leta 1896. v Atenah oživeli stare olimpijske igre v modernem slogu, je na prvem maratonskem teku zmagal — kot se je tudi spodobilo — Grk, pastir Spiridion Loues.

Na olimpijskih igrah v Londonu leta 1908. so maratonski tek poenostavili in določili da mora meriti proga 42,263 km, kar velja še danes. Britanski olimpijski funkcionarji so na takratni olimpiadi določili za start maratonskega teka trato pred Windsorskim gradom, da so s tem počastili britansko kraljevsko družino. Razdalja med Windsorskim gradom in olimpijskim stadionom je znašala 42,263 km in ta razdalja velja še danes za uradno progo na olimpijskem maratonskem teku.

Najznamenitejši ameriški maratonski tekač je Clarence DeMar, ki že 41 let goji tek V bostonskem maratonu je zmagal šestkrat in čeprav ima že 62 let, še vedno tekmuje. Na olimpijskih igrah leta 1932 je dosegel tretje mesto v maratonskem teku.

Tekači Združenih držav. Francije, Argentine in Finske so na olimpijskih igrah že po dvakrat zmagali v maratonskem teku, tekmovalci Grčije, Kanade, Južne Afrike, Japonske in ČSR pa po enkrat. Svetovni rekord s časom 2 uri 29 minut in 19,2 sekunde ima Japonec Kitei Son. Njegov rekord je nedavno izboljšal korejski atlet Chod Yoon Chil na izločitvenem tekmovanju za določitev korejske olimpijske reprezentance v Taeguju, vendar pa njegov čas 2 uri, 26 minut in 7 sekund še ni uradno priznan. Tudi Zatopek je tekel bolje: 2.23:03,2.

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

115.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

Po izumu tega nežnega recepta, ki ga je spremljal s pomenljivim mežikanjem, je izpraznil gospod Weller kozarec na dušek ter iztresel pepel iz pipe s prirojeno resnostjo.

Se je bil zaposlen s to operacijo, ko se je začul na hodniku pronicav glas.

«Tu je toja lubezniva mat, Sam,» je rekel gospod Weller in takoj nato je prihitela gospa Wellerjeva v sobo.

«O, ti si se torej že vrnil?» je rekla gospa Wellerjeva.

«Ja, draga moja,» je odgovoril gospod Weller in si znova basal pipo.

«In gospod Stiggins se še ni vrnil?» je vprašala gospa Wellerjeva.

«Ne, lubca, ni se še vrnu.» je odgovoril gospod Weller in si prižigal pipo tako, da je vzel s kleščami žareč ogel iz ognja in ga pristavil k pipi, «in kar je še več, draga moja, prou miren bi preživu, če b se sploh ne vrnu več.»

«O, ti zanikrnež,» je odleglo gospe Wellerjevi.

«Hvala, draga,» je odvrnil gospod Weller.

«Ampk, ampk, oče, le nubeneh zakonskeh špetiru pred tujci! Puglej, tlela prhaja prečastit gspud.»

Ko je to slišala gospa Wellerjeva, si je brž obrisala solze in gospod Weller je nejevoljno potegnil svoj stol v kot k ognju.

Ni bilo pretežko, pregovoriti gospoda Stigginsa, naj si spet postreže s pijačo iz ananasa, ruma in vode, ter še enkrat in dvakrat in tretjič in da bi se okrepil z majhno večerjo, pred katero je seveda spet pridno pil. Sedel je na isti strani, kakor gospod Weller, ki je vselej, če je le mogel tako, da žena ni videla, kazal svoje notranje občutke s tem, da je s stisnjeno pestjo grozil nad glavo častitega duhovnega pastirja, kar je pripravljalo njegovemu sinu neizmerno veselje in zadoščenje, tem bolj, ker je gospod Stiggins mirno pil svoj grog, ne da bi količkaj slutil, kaj se godi.

Glavni del razgovora je bil med gospo Wellerjevo in gospodom Stigginsom in glavni predmet je bilo slikanje čednosti in vrlin duhovnega pastirja ter bogaboječnosti njegove črede in grehov in krivic vseh drugih — razprava, ki jo je gospod Weller večkrat prekinil s polglasnimi opazkami o nekem gospodu, imenuvanem Walker, ter podobnimi vsakdanjimi sentencami.

Ko so se slednjič pojavili na gospodu Stigginsu nedvomni znaki, da je izpil že tolko groga, kolikor ga je šlo vanj, je Stiggins pobral klobuk in se poslavljal; takoj nato je peljal oče Sama k njegovi postelji. Ta pošteni mož je iskreno stisnil sinu roko in bilo je videti, da bi mu rad nekaj povedal, toda, ker je ravno pristopila gospa Wellerjeva, je opustil svoj namen in mu brž voščil lahko noč.

Drugo jutro je Sam že zgodaj vstal, hitro pozajtrkoval ter se začel pripravljati k odhodu v London. Komaj je stopil iz hiše, je že stal pred njim njegov oče.

«Že greš, Sam?» je vprašal gospod Weller.

«Hmal bo treba.» je odgovoril Sam

«Želu bi, de b uzeu saba tud Stigginsa,» je rekel gospod Weller.

«Verjem, de me je sram zate, prjatu,» je očital Sam, «ker ga pstiš, de utika soj rdeč nus u gustilna pr markizu.»

Starejši gospod Weller se je resno ozrl na sina in rekel potem: «Ker sm uženjen, Sam, ker sm uženjen. Kedr se ti ženiš, Sam, boš razumu marsikaj, kar zdej na razumeš, ampk če se splača tulk skuz nardet, de se tku mal naučiš, kokr je reku učenc, k je pršou na konc abecede, verjem, de je tu le stvar ukusa. Ampk jest b reku, de se tu ne splača.»

«Dobr,» je rekel Sam, «pa z Bogom.»

«Pučaki, pučaki, Sam,» je klical oče.

«Samu tu sm še hotu rečt,» je odgovoril Sam, «če b biu jest lastnik markiza iz Granbe in če b ta Stiggins pršou in delu opečene kruhe u moj sob, b ga...»

«Kua b?» je željno vprašal gospod Weller. «Kua?»

«Namešu b mo u grog,» je rekel Sam.

«Ne,» je protestiral gospod Weller in stiskal k sebi sinovo roko, «tu b ti sturu, Sam — kaj ne?»

«Ja,» je odgovoril Sam, «u začetke b na biu najn preveč krut, samu u sod vode b ga stisnu in pukriu, pol pa, k b vidu, de nima smisla za lubeznivast, b poskusu druga sredstva.»

Starejši gospod Weller se je zagledal vanj z globokim, nepopisnim občudovanjem, mu stisnil še enkrat roko in počasi odhajal, premišljujé o raznih stvareh, na katere ga je privedel sin s svojimi nasveti.

Sam je gledal za njim, dokler ni zavil na cesto proti Londonu. Spočetka je premišljal o mogočih posledicah svojega nasveta in o možnosti ter nemožnosti, ali bo oče njegov nasvet sprejel. Potem pa je to misel pregnal in se potolažil s tem, da bo čas vse pokazal — in ta nasvet priporočamo za vse primere tudi ljubeznivim čitateljem.

OSEMINDVAJSETO POGLAVJE

Veselo poglavje, ki vsebuje razen tega poročilo o svatbi in se drugih veselih običajih, ki so prav tako dobri kakor svatba, a se jih ljudje ne drže tako pobožno.

Tako hitro kakor čebele, če ne tako lahkotno kakor vile, so se zbrali naši štirje Picwickovci zjutraj dvaindvajsetega decembra tistega leta milosti, ko so se verno pripovedovane stvari dogodile in končale. Božič je bil že pred vrati v vsej svoji preprostosti in presrčnosti; to je bil čas radosti in iskrenosti, staro leto se je pripravljalo, kakor star filozof, da skliče svoje prijatelje in med hrupom godovanja in razkošja izgine nežno in tiho. Bil je radosten, vesel čas; in srečnih ter veselih je bilo vsaj četvero src od tistega velikega števila src, ki se veselé božiča.

In res, mnogo je src, ki jim prinaša božič vsaj kratko srečo in veselje. Koliko rodbin se o božiču spet snide, katerih člani so bili razpršeni, razmetani po širnem svetu v neprestanem življenjskem boju. In zopet se srečajo v tem blaženem času prijateljstva in dobre volje, ki je vir čistega in neskaljenega veselja, brez vseh skrbi in težav življenja; pobožna vera najbolj civiliziranih narodov in tradicija najsurovejših divjakov štejeta ta čas med najbolj blažene trenutke. Koliko starih spomnov in koliko spečih čustev prebudi božič!

Ko pišemo te vrstice, smo milje oddaljeni od kraja, kjer smo se leto za letom srečavali ta dan v veselem in srečnem krogu. Mnogo src, ki so takrat tako živahno utripala, je prenehalo biti, mnogo pogledov, ki so tako jasno žarelí, ne žari več, roke, ki smo jih stiskali, so oledenele; oči, ki smo jih iskali, so ugasnile v grobu; in vendar stara hiša, soba, veseli glasovi, smejoči se obrazi, šale, smeh, najmanjše, najnavadnejše malenkosti, ki se nanašajo na tiste srečne trenutke, — vse to vrtinči naše misli, kakor da smo se videli šele včeraj.

(Nadaljevanje sledi).

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6. III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20. — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod Z.T.T. — Podruž.: Gorica, Ul S. Pellico 1-II., Tel. 33-82. — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO . ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 tel. 2001 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. . TRST.